

BR Rijec

glasnik hrvatske kulturne zajednice wiesbaden
DAS WORT - MITTEILUNGSBLATT DER KROATISCHEN KULTURGEMEINSCHAFT

broj 43
veljača
2013.

Europa

Nastava hrvatskog
jezika

Dan knjige

Frauen im Krieg
Žene u ratu

Višak hrvatske
povijesti

Mura - Drava - Dunav
UNESCO baština

Sajam knjiga

Duh i kultura
Fran Bošnjaković
110. godina rođenja

Kunst als neu
geschaffene Realität

Liebe Freunde der Kroatischen Kulturgemeinde,

Im Brief von Papst Johannes X. aus dem Jahre 925 an König Tomislav I. wird der „Rex Croatorum“ aufgerufen, nicht die „barbarische“ (kroatische), sondern die lateinischen Sprache zu gebrauchen. Tomislav erfüllte zwar formal den Wunsch des Papstes und ermöglichte die Wiederherstellung des dalmatinischen Bistums mit dem Sitz in Split (unter der Leitung Roms), die Verwendung des kroatisch-kirchenslavischen konnte/wollte er aber nicht unterbinden. Erst im 13. Jahrhundert wurde die glagolisch-kroatische Liturgiesprache durch päpstliche Beschlüsse wieder anerkannt. Die kroatische Literatur ist nicht desto trotz über Jahrhunderte hinweg aufregend und vielfältig geblieben. Die Berliner Ausstellung „Drei Schriften – drei Sprachen“ aus dem Jahre 2002 dokumentiert ein Phänomen, das einmalig in Europa ist: Über einen langen Zeitraum hinweg standen in Kroatien mehrere Sprachen und Schriften gleichberechtigt neben einander: das Kirchenslawisch in glagolitischer Schrift, Kroatisch mit kyrillischen Buchstaben und Lateinisch. In besetzten Gebieten des Osmanischen Reich benutzte man auch angepasste arabische Schrift „Arabica“ für die kroatische Sprache. Chirvat türkisi ein kroatisches Lied in arabischer Transkription aus dem Ende des XVI. Jahrhunderts, dass die interkulturellen Aufnahmefähigkeit der Kroaten belegt. Einen nicht minderen kunsthistorischen Beitrag zu der Sprachentwicklung haben auch die sephardischen Juden, insbesondere in Dubrovnik geleistet. Auch eine der ersten und ältesten Erwähnungen Kroatien findet sich in Benjamin von Tudelas Reiseberichten aus dem Jahr 1158 in dem die Namen als „Qrothia“ erwähnt wurde.

Aufgrund ihrer kulturellen Prägung ist die jüngere kroatische Literatur gerade aus deutscher Sicht hoch interessant. Kroatien stand schon immer im Spannungsfeld zwischen osteuropäischen Nationalstaatsbestrebungen, einer durch das deutsche Reich errichteten radikal faschistischen und antisemitischen Diktatur und der offen liberalen und lebensfrohen Mittelmeerkultur. Diese Entwicklung resultierte in einer gefühlten Entwurzelung der kroatischen Bevölkerung, die in einem grausamen Bürgerkrieg zur Befreiung des Landes resultierten. Die jüngere Generation der kroatischen Schriftsteller ist von diesen Ereignissen besonders stark geprägt.

Kroatische Literatur ist nicht nur unterhaltsam, sondern auch kulturell-anthropologisch interessant. Gerade für begeisterte Kroatienurlauber kann die Literatur also ertragreich sein und neue Anregungen setzen so wie bereits gesehenes erneut ins Gedächtnis rufen.

Mit dem Beitritt Kroatiens zur EU wird die kroatische Sprache die 24. Amtssprache der EU.

Sprachliche und kulturelle Vielfalt repräsentieren universelle Werte, die Einheit und Zusammenhalt einer Gesellschaft stärken. Unsere Arbeit in der Kultgemeinschaft sollte auch dazu dienen, an die Bedeutung des Kulturgutes Sprache zu erinnern. In der Sprachenvielfalt wollen wir den Gebrauch der Muttersprache fördern und das Bewusstsein für sprachliche und kulturelle Traditionen stärken.

IMPRESSUM

ББС- Rijec

Glasnik Hrvatske kulturne zajednice Wiesbaden

DAS WORT - MITTEILUNGSBLATT DER
KROATISCHEN KULTURGEMEINSCHAFT e.V.
Vol. XXIII, Nr. 43, Wiesbaden MMXIII

Adresa / Adresse:

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.
Ernst Töpfer-Str. 4, D-65510 Idstein
Tel: +49(0)6126-8145, Fax: +49(0)6126-853871
E-Mail: info@hkz-wi.de

Nakladnik / Verleger:

Hrvatska kulturna zajednica e.V.
Wiesbaden Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.
Internet: <http://www.hkz-wi.de>
Ivica Košak, V.I.S.d.P.
Ernst Töpfer-Str. 4, D-65510 Idstein
E-Mail: ivica.kosak@online.de

Glavna urednica / Redaktionsleitung

Vedrana Moslavac

Članovi redakcije / Redaktionsmitglieder

Ružica Matanić, Silvija Šljivić, Nada Višak, Slaven Ljiljančić, Ivan Matotek, Jakov Rimac, Branko Višak

Suradnici / Miterbeiter

Ante Bilokapić, Ranko Ćetković, Zdravko Luburić, Marijana Dokoza, Marijana Erstić, Katica Kiš

Graphik Design / Layout

Ivica Košak

Tisk / Druck

Klicks GmbH, Ziegelhüttenweg 4, 98693 Ilmenau

Rukopisi se ne vraćaju. Za sadržaj napisa odgovaraju autori. Uredništvo se kao i izdavač ne mora nužno slagati s mišljenjem autora.

Für unverlangt eingesandte Manuskripte übernehmen wir keine Haftung und senden diese aus Zeit- und Kostengründen nicht zurück.

Für den Inhalt der Beiträge zeichnen die Autoren verantwortlich, auch spiegelt dieser nicht immer unbedingt die Meinung der Redaktion wider.

Vertrieb:

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. Postfach 3747,
D-65027 Wiesbaden Preis/Cijena 5,- €

Oglasni/Anzeigen:

1/1S: 100 €, 1/2 S: 50 €, 1/4 S: 25 €, 1/8 S: 13 €
Oglas u boji – dvostruka cijena.

Farbdruck - das Doppelte des Preises für S/W Druck

Banka/Bankverbindung:

Wiesbadener Volksbank eG

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V.

Konto Nr.: 21280500, BLZ: 51090000

Ivica Košak

Uvodna riječ

Poštovani čitatelji našega časopisa,

Broj 43 časopisa „Riječ“ u znaku je ulaska Hrvatske u Europsku Uniju. Za nekoliko mjeseci, 1. srpnja 2013., pokušat ćemo na vrata Europske Unije, hoće li nam otvoriti, kako će nas primiti, kako ćemo se snaći - možemo samo pretpostaviti. Međutim, znamo da su na provedenom referendumu mnogi u Hrvatskoj te velika većina iseljenika podržali ulazak Hrvatske u EU. Znamo i to da mnogi Hrvati u domovini maštaju o boljem životu u inozemstvu te silno iščekuju da im se vrata Europe otvore. Na pitanje koje se postavilo na godišnjici rada Kulturne zajednice Wiesbaden - *Treba li hrvatska zajednica kulturnu zajednicu?* – odgovor se nameće sam po sebi – više nego ikada.

U Njemačkoj, danas najjačoj članici Europske Unije, žive tri generacije Hrvata. Naučili su živjeti u Europskoj Uniji, toj ujedinjenoj mješavini raznolikosti nacija, vjera i jezika, i ne zaboraviti svoje podrijetlo. Prva generacija dalje njeguje naš jezik i kulturu te ju je uspješno prenijela na drugu generaciju. Međim, kod naših se najmlađih taj osjećaj pripadnosti prema hrvatskom narodnu polako gubi. Što li će biti s četvrtom generacijom, možemo samo pretpostaviti. Meni, kao učiteljici hrvatskoga jezika u inozemstvu, koja je svakodnevno u kontaktu sa sve tri generacije Hrvata, oduševljava ljubav djece prema Hrvatskoj i hrvatskom jeziku. Također me i silno žalosti da postoje i mnogi oni koji su ostali osiromašeni za znanje koje učimo na hrvatskoj nastavi. Mnogi će tako ostati osiromašeni za znanja te druženja koja nudi Hrvatska kulturna zajednica iz Wiesbadena. Da nema kulturne zajednice, ne bi bilo niti ovih tekstova, ni brojnih veselih druženja, mnogih zanimljivih anegdota, fotografija, pjesme, veselja i zajedništva te naše „Riječi“. Jednostavno bismo sve zaboravili.

Međutim, i ove smo godine u našem časopisu ponovno ujedinili sve tri generacije Hrvata. I ove su nam godine eminentni autori hrvatskoga iseljeništva poslali svoje tekstove i na tome smo im beskrajno zahvalni.

Časopis „Riječ“ obrađuje mnoge aktualne teme iz domovine i Njemačke. Iako je nekoliko članaka pisano njemačkim jezikom, oni u duhu naše zajednice obrađuju teme koje se tiču Hrvatske. Naša „Riječ“ kronika je predanog rada Kulturne zajednice iz Wiesbadena, lišena je svakoga „žutila“ i komercijalizacije. Ona je plod zajedništva, ljubavi prema hrvatskoj riječi i kulturi. Ona je plod entuzijazma i želje da se nastavi dvadesetogodišnja tradicija te se i ove godine izda još jedan kvalitetan časopis za Hrvate u Wiesbadenu, ali i šire.

Vedrana Moslavac, prof.
učiteljica hrvatske nastave u inozemstvu,
koordinacija Hessen

Kazalo / Inhalt

- I. Naslovica: **Ivo Cenkovčan**, *EU - Croatia, Collage*, Berlin 2012.
- II. **Ivica Košak**: *Grußwort*
- III. **Impressum**
 1. **Vedrana Moslavac**: *Uvodna riječ*
 2. **Kazalo**
 3. **Silvija Šljivić, Ivica Košak, Branko Višak**: *Pregled rada Hrvatske kulturne zajednice e.V. Wiesbaden*
 5. **Ana-Lena Bliznac, Ana-Maria Klišić**: *Intervju Hrvatske nastave Wiesbaden s generalnim konzulom Republike Hrvatske Josipom Špoljarićem*
 8. **Ana-Maria Klišić**: *Želite li tetovažu na glagoljici?*
 8. **Melanie Bliznac**: *Božić u mojoj obitelji*
 9. **Kako smo se predstavili**
 10. **Ivica Košak**: *Ulazak Hrvatske u EU*
 11. **Vlast hoće goniti ljudi i voli da joj se donose pokloni i mito**
 12. **Srećko Bošnjaković**: *Fran Bošnjaković, Humanist und Naturwissenschaftler*
 14. **UNESCO proglašio prekogranični Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav**
 15. **Hrvati vole pit vino**
 16. **Družba braće hrvatskog zmaja**: *Bücherspende über kroatischen frühen Druck, Buch, Schrift und Kultur an die Gutenberg - Bibliothek Mainz*
 17. **Marijana Dokoza**: *Knjige nas ujedinjuju*
 18. **Marijana Dokoza**: *Fenix – novi hrvatski dvojezični mjesecnik*
 19. **Katica Kiš**: *Sreća*
 19. **goEast**: *Zemlja znanja*
 20. **Buchbesprechung**: *Opfer - Beute - Boten der Humanisierung?*
 22. **Wiesbadener Tagblatt**: *Buchbesprechung und Diskussion in der Stadtbücherei*
 23. **Pressemitteilung**: *Kulturelle Identität als Brücke zum Zusammenleben der Generationen*
 23. **Weltladen Idstein**
 24. **Marijana Dokoza**: *Apel za pisanu riječ*
 25. **Zdravko Luburić**: *Nešto se od njega izmoljava*
 25. **Zdravko Luburić**: *Plava ruža*
 26. **Ivica Košak**: *Progovori, Otvara li literatura nove perspektive bolje nego politička akcija?*
 28. **Hrvatski znanstvenik, Ivica Đikić dobio nagradu „Gottfried Wilhelm Leibniz“ za 2013. godinu**
 29. **Ivica Košak**: *Višak povijesti u Hrvata*
 33. **Ivica Košak**: *Pasja posla*
 34. **Kroatisches Lied aus dem Burgenland- Joseph Haydens Vorlage für die deutsche Nationalhymne**
 34. **Ranko Ćetković**: *Ich stand auf*
 35. **Der Künstler Ivo Cenkovčan - Kunst als neu geschaffene Realität**
 36. **In memoriam**: *Tanja Fadljević*
- III. **Hrvatska nastava Hessen**: *Učenički radovi*
- IV. **Fran Bošnjaković**, autoportret: *Pretisak s dozvolom Sveučilišta u Zagrebu*

Hrvatska zajednica treba kulturnu zajednicu

- Izvješće o radu u 2012. godini -

„**Hrvatska zajednica treba Kulturnu zajednicu**“ – ovom izjavom obilježena je deseta godišnjica rada Kulturne zajednice u Wiesbadenu. Međutim nakon više o dalnjih deset godina, za većinu Hrvatica i Hrvata u Wiesbadenu naša udruga je strano tijelo. Podaci iz njemačkog zavoda za statistiku otkrivaju, kako u gradu Wiesbadenu živi 1263 građana s hrvatskom putovnicom. Izvješća o aktivnostima našeg društva, a koja je javno dostupna u internetu, pogleda u prosjeku 15 do 18 tisuća posjetitelja mjesечно. Neki od njih navrate i više puta. Samo članke naše RIJEČI pogleda, a nadam se i pročita, nekoliko stotina korisnika interneta. To izgleda puno za jednu malu zajednicu, ali je pre malo u usporedbi s brojem posjetitelja naših susreta, predstava ili predavanja. Koji su raznovrsni. Neki manje, drugi više zahtjevni. No svi oni su ovisni o suradnji, pomoći i sudjelovanju, kako članova tako i prijatelje kulturne zajednice.

1. Prošlogodišnji rad zajednice započeo je tradicionalno s pozivnicom za **XXII Sabor društva**, a koji se održao u nedjelju, 12. veljače 2012. Zapisnik te godišnje skupštine je objavljen u našoj **RIJEČ** broj 42 za prošlu godinu.

2. U suradnji s filozofsko literarnim društvom **Idsteiner Mittwochsgesellschaft** predstavljen je izvod iz predavanja: Kultura i civilizacija Indije u hrvatskoj književnosti od 13. stoljeća do danas. Bio je to nastavak predavanje i izložbe knjiga iz Doma kardinala Kuharića i u organizaciji Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu, od 04. veljače 2007. Tekst predavanja objavljen je na interentu: http://www.hkz-wi.de/kronika_hr/Percepcija%20%20indijske%20kulture.pdf

3. U siječnju smo medijski podržali i organizaciju pravdavanja **STABILNOST EURA U OKVIRU EZ**, a koju je organizirala **HRVATSKA KULTURNA ZAJEDNICA iz MAINZ-a**. Predavanje je održano u subotu, 28. 01. 2012. god. s početkom u 18:00 sati, u Kući Mainz-Zagreb, Augustusstr. 29, Mainz. Predavač je bio Dr. Siniša Kušić, znanstvenik i predavač na Frankfurtskom sveučilištu „Johann Wolfgang Goethe“

4. Posebno priredbom obilježen je **Međunarodni dan materinskoga jezika** 21. veljače 2012. godine, međunarodni dan materinskoga jezika redovno i svečano obilježuju zemlje članice UNESCO-a, kako bi unaprijedile jezičnu i kulturnu raznolikost te višejezičnost.

5. Medijski smo podržali i organizaciju predavanja **Hrvatskog kulturnog društva iz Koblenza** te promocija knjige Naranyin plač, kao i susret s autoricom **Marijanom Dokoza**, u subotu, 03.03.2012. u Kolpinghaus, Elisabethstrasse 8, Koblenz. «Dokoza je u romanu povezala cijelu paletu likova vođenih grčevitim nastojanjem za ostvarenjem osobne sreće na zemlji. Ta iskonska čežnja čovjeka često postavljenja kao jedini cilj življjenja na zemlji, na putovima da se postigne nemilosrdno uništava sreću drugih.» Rekla je tom prilikom novinarka Jasna Lovrinčević.

6. Literarnu tribinu i razgovor sa spisateljicom Marijanom Dokoza podržali smo i u Mainzu, u nedjelju, 4. 03. 2012. god., u Kući Mainz-Zagreb, Augustusstr. 29, Mainz. Tribinu je organizirala **Hrvatska kulturna zajednica Mainz**.

7. Poziv s naše internet stranice upućen i i za 12. filmski festival dokumentarnoga filma srednje i istočne Europe **“goEast”** festivalu za predstavu filma **Zemlja znanja**, redatelja Saše Bana u goEast Festival-Centru u Wiesbadenu, 21.04.2012.

8. Povodom **Svjetskog dana knjige i autorskih prava** priredili smo literarnu tribinu u nedjelju, 22. travnja 2012. god u Domu kardinala Kuharića, Holsteinstr. 15a, (ugao Waldstrasse 39a) Wiesbaden. Svjetski dan knjige i autorskih prava obilježava se 23. travnja svake godine kao simboličan datum u svjetskoj književnosti jer je toga dana 1616. godine umro Miguel de Cervantes, a rođio se William Shakespeare te se sama zamisao zasniva se na katalonskom običaju darivanja knjiga i ruža na dan svetog Jurja.

9. U nedjelju, 29. travnja 2012. priređena je tradicionalan šetnja u prirodi Hrvatske kulturne zajednice u Kettenschwalbach-u..

10. U srijedu 9. svibnja 2012. sudjelovali smo na tribini „**KROATIEN – neues Mitglied der EU – Wie**

funktioniert die Solidarität der Generationen? " u organizaciji Europa-Union-Hessen, a na kojoj je referirao generalni konzul Republike Hrvatske, gospodin Josip Špoljarić.

11. U okviru **Europskoga tjedna**, u četvrtak 10. svibnja 2012. god. priredili smo internacionalni susret i predavanje na temu Kulturni identitet kao most za suživot generacija.

12. U posjeti **Hrvatskoj matici iseljenika**, 4. lipnja 2012. predstavljen je rad Zajednice, a za arhivu Matice predani su primjeri časopisa Riječ. Istoga dana promovirana je naša Riječ i u **Matici hrvatskoj**, koja je 2012. obilježila 170. godinu rada.

13. Godišnje okupljanje HKZ-Wiesbaden na izletu s roštiljem kod Jagdschloss Platte uz B417, na putu od Wiesbadenu prema Limburgu, bilo je organizirano u nedjelju, 24. lipnja 2012.

14. U osvrtu na jedan negativni primjer skupljanja donacija za Hrvatsku objavljen je tekst: Obaveze prema životinjama su neizravna obveza prema ljudima.

15. Sudjelovali smo u i predaji poklona zbirke hrvatskih knjiga za muzej Gutenberg u Mainzu, 16. lipnja 2012. **Družba braće hrvatskog zmaja** donirala je zbirku od 150 vrijedni povijesnih i umjetničkih izdanja za muzej.

16. S vlastitim štandom i ponudom tradicionalne hrvatske kuhinje nastupili smo i na multikulturalnoj priredi **Vijeća stranaca**, u subotu 8. rujna 2012. u Wiesbadenu, Schlossplatz 12.

17. **Europski dan jezika**, 26. rujna 2012. obilježili smo literarnom večeri u gradskoj knjižnici u Idsteinu. Predavanjem pod naslovom „**Progovori**“ nastavljen je studijski rad kulturne zajednice na promidžbi literature kao kulturnog predmeta za bolje razumijevanje povijesti i društvenih zbivanja.

18. 9. listopada je posjećen **Sajam knjiga u Frankfurtu** uz sudjelovanje na tribini Sajma pod naslovom: Hrvatska pred EU, na kojoj je referirao veleposlanik Republike Hrvatske iz Berlina dr. Miro Kovač.

19. **Hrvatska kulturna zajednica e.V.** je postala osnivajući član u Zadruzi koja se obavezala trgovati isključivo s proizvodima u čijoj se proizvodnji strogog nadgleda poštovanost nadoknade za rad. To je tzv. **Fair Trade** lanac, a koji se pruža od proizvođača do korisnika. Zadruga pod imenom **Weltladen Idstein e.G.** osnovana je 18.10.2012.

20. I već tradicionalna proslava **Martinja** u nedjelju, 11. studenog 2012. je protekla u znaku literature, te narodnih običaja.

Kettenswalbach 11.11.2012. Mundart-Denkmal

21. Tradicionalnom proslavom predbožićne večere, u subotu, 15.12. završen je javni rad našeg društva u 2012. godini.

Kulturna zajednica organizira svake prve i druge subote u mjesecu, od 19:00 do 22:00 sati. sati, sportski susret u kuglani katoličke župe Maria Hilf, Kellerstraße 37, Wiesbaden.

Silvija Šljivić, tajnica

Ivica Košak, predsjednik

Molimo Vas da Vaše update članarina kao i donacija vršite na broj računa u:

WIESBADENER VOLKS BANK e.G.
Kroatische Kulturgemeinschaft,
Konto Nr.: 21280500

Sve aktivnost Zajednice možete pratiti na našoj stranici: <http://www.hkz-wi.de>

Intervju Hrvatske nastave Wiesbaden s generalnim konzulom Republike Hrvatske Josipom Špoljarićem

Intervju Hrvatske nastave Wiesbaden s generalnim konzulom RH u Frankfurtu održan je u subotu, 15. 12. 2012., prije božićne priredbe na kojoj su sudjelovali stariji i mlađi učenici. Pred prepunom učionicom u hrvatskoj katoličkoj misiji intervju su vodile učenice Ana-Lena Bliznac i Ana-Maria Klišić.

Ana-Lena Bliznac: Dobar dan! Lijepo vas pozdravljamo i zahvaljujemo Vam što ste se odazvali našem pozivu da održimo intervju s Vama. Ja sam Ana-Lena Bliznac. Na hrvatskoj smo nastavi pripremili nekoliko pitanja o Vama i Vašem poslu.

- Za početak možete li nam objasiti što je to konzul i koje su njegove zadaće u inozemstvu?

Prije svega svima dobra večer, vašoj učiteljici, roditeljima, bakama i djedovima i svim učenicima! Kada vam je vaša učiteljica rekla da ćete razgovarati s generalnim konzulom, sigurno ste si mislili pa što je to. Zato i je vaše prvo pitanje što je to konzul i kakav je to posao. To djeluje čudno i neuobičajno. Osobito vi mlađi znate za političare, za estradnjake, za populane ljude. Mi smo dio državne uprave koja zasupa Hrvatsku u inozemstvu. Mi smo kao neki specijalci, komandosti koji smo poslati u inozemstvo da njegujemo međudržavne odnose i predstavljamo svoju zemlju. Postoje dvije vrste konzula, jedno su diplomati u veleposlanstvu, a drugo su konzuli. Konzuli su u generalnom konsulatu ili konzulatu. Postoje i profesionalni konzuli i počasni konzuli. Kao Republika Hrvatska u Njemačkoj imamo 5 generalnih konzulata – Hamburg, Düsseldorf, Frankfurt, Stuttgart i München te imamo dva počasna konzula, jedan je Dr. Augter u Mainzu. Mi profesionalni konzuli smo diplomati iz Hrvatske. Ima više činova konzula, rangirani smo kao vojska. Postoji ataše, konzul trećeg razreda, konzul drugog razreda, konzul prvog razreda, konzul savjetnik i generalni konzul. Ja sam generalni konzul koji vodi generalni konzulat. Ja sam recimo kao direktor škole, a vaša učiteljica je kao konzul savjetnik. Naša zadaće je predstavljati Hrvatsku na jednom području. Mi u Generalnom konsulatu u Frankfurtu smo zaduženi za predstavljanje Hrvatske u Hessenu, Rheinland – Pfalzu i Saarlandu. Samo je hrvatsko veleposlanstvo u Berlinu zaduženo za cijelu Njemačku i to politički, gospodarsko, kulturno, medijski te za ostala područja.

- Tko sve može postati konzulom?

Konzulom može postati djelatnik Ministarstva vanjskih poslova Republike Hrvatske. Dio zaposlenika radi u domovini, a dio u inozemstvu – to su diplomati i konzuli. Konzul može postati onaj koji završi fakultet, ima visoku naobrazbu i mora znati jedan ili dva svjetska jezika. To su glavni uvjeti.

- Kako ste Vi odlučili postati konzul?

To mi je najteže pitanje. Ja nisam odlučio, to je jednostavno došlo. Pružila mi se prilika da radim u državnoj upravi 90-ih godina, kada se stvarala Hrvatska država. Onda su nas razvrstavali i ja sam slučajno završio u ministarstvu vanjskih poslova.

- Kako izgleda jedan tipični radni tjedan generalnog konzula Republike Hrvatske u Hessenu?

Nema tipičnog radnog tjedna. Mi imamo jednu rutinu, ali opet svaki dan je nešto novo. Dio naših poslova je „tipičan“ kako ste rekli jer imamo svoje radno vrijeme, ali vi vidite samo taj dio našega rada. To je kada dođete na šalter pa vam trebaju putovnice, potvrde. Vi to možda ni ne znate, ali vaši roditelji, baki i djedovi znaju koliko dokumenata se mora vaditi u službenom tijelu – putovnice, potvrde i ostalo. Događa se da nekim Hrvatima koji dođu ovdje na propuštanje ukradu dokumente i novac pa se mi moramo pobrinuti da oni dođu u Hrvatsku. Da vas ne strašim, ali ima i naših Hrvata u zatvoru. I njima moramo biti na usluzi. Postoje i kriminalniji slučajevi, kada moramo surađivati i s Nijemcima. To je jedna rutina koju imamo u radno vrijeme, ali i izvan toga mi imamo kontakte s njemačkim vlastima, gospodarskim komorama i održavamo odnos s Hrvatima. I ja sam večeras došao na ovo kulturno okupljanje Hrvata u ime hrvatske države.

- Je li teško raditi Vaš posao i imate li puno stresa na poslu?

Svaki posao je lijepo raditi, ako ga znate raditi i ako ga volite raditi. I učiti je lijepo, ali može biti jako teško, ako nešto morate učiti, a ne dam vam se, ako roditelji ili učiteljica inzistiraju, onda je to teško. Teško je raditi i ako se ljudi međusobno ne trpe, ali onda sam ja, kao neki direktor škole odgovoran da raspored poslova bude precizan i da svatko zna što da radi, a ako koji problem nastane, ja ga riješim. Kad na taj način radimo, onda je lijepo raditi.

- Što vas inspirira biti konzul?

Vi mladi ljudi mislite što bih radio ili što ču raditi. Zapravo ne znamo što bismo radili. I mene ništa posebno ne inspirira biti konzul, nego jednostavno da nešto radim. Ispalo je da sam završio u diplomaciji i onda se čovjek trudi naučiti posao, da se uklopi i da eventualno čak nešto ambiciozno pridonese poslu. U tom smislu me to može motivirati, ali biti konzul je posao kao i svaki drugi.

Ana-Maria Klišić:

- Jeste li odrasli u Hrvatskoj, nedostaje li Vam domovina?

Jesam odrastao sam u Hrvatskoj, u jednom malom mjestu na sjeveru Hrvatske. Volim reći da sam odrastao na najsjevernijem Hrvatskom otoku, u Međimurju pored Čakovca. Na latinskom zove Insula Muro, zato kažem da je to otok. U Zagreb sam išao u školu. Sada sam u Njemačkoj. Naravno da, kada ste vani, da vam nedostaje zavičaj gdje ste rođeni, ali s druge strane upoznajete nove ljudi i zemlje. I taj jedan mali žalov za domom malo je manji nego bi inače bio. Znate i sami da, s druge strane, mnogi iz Hrvatske bi rado htjeli doći u Njemačku.

- Jeste li studirali u Hrvatskoj? Koji ste fakultet završili?

U Hrvatskoj sam studirao. Završio sam filozofiju i teologiju, a kombinirano sam studirao još i ekonomiju.

- Kako ste služite njemačkim jezikom?

Sada ne smijem govoriti na njemačkom da ne vidite kako znam ili ne znam njemački. Čovjek uvijek mora učiti,

a ja sam već više godina u njemačkom govornom području. Nisam još uvrijedio niti jednoga Nijemca pa se nadam da dobro govorim njemački jezik.

- Što je za Vas Hrvatska?

Hrvatska je dom. To je mjesto gdje sam rođen, ono što ja jesam i gdje imam svoje korijene. Vama mladima govoriti o svojim korijenima je nešto što u vašem svijetu možda ne postoji, ali Hrvatska nije samo ono staticno što sam ja dobio od svojih predaka, nego i ono što ja radim. Ja stvaram Hrvatsku. Tako onda gledam i svakog Hrvata, i onoga koji viče da je veliki Hrvat ili manji Hrvat, što radi za Hrvatsku.

- Možete li nam reći koja će biti uloga Hrvatske u Europskoj Uniji? Što će to značiti za nas mlade?

To je jako dobro pitanje i baš mi je bilo dragoo vidjeti da ga postavljate jer je to vama najvažnije. Hrvatska treba imati samopouzdanje, ali treba znati gdje je njezino mjesto u Europskoj Uniji. Vi sami znate, živite u skoro najvećoj članici Europske Unije. Nijemci su svjesni da su oni najjači, najveći i najmoćniji u Europskoj Uniji. Oni svoje interese u Europskoj Uniji najlakše i najdosljednije zastupaju. Ako pogledate Španjolsku ili Grčku, one su velike, ali ne tako jake zemlje i u odnosu s Njemačkom ne mogu sve što bi htjele, jer je Njemačka najodgovornija. Njemačka kaže što bi i drugi trebali raditi da bi svima bilo bolje. Tako će i Hrvatska trebati sa svoje strane učiniti da u Hrvatskoj ne bude problema koji će utjecati na Europsku Uniju, s druge strane da se pripremi da može iskoristiti ono najbolje od Europske Unije. Tu ste vi mladi! Vi ćete bez problema putovati, školovati se, zaposliti se i živjeti gdje god hoćete u Europskoj Uniji. Vaši će telefoni će biti jeftini, sve će vam biti na raspolaganju da biste se mogli razviti i doprinjeti budućnosti Europske Unije. To je smisao Europske Unije!

- Za kraj, možete li nam reći, zašto je važno učiti hrvatski jezik?

Posebno mi je bilo dragoo kada sam video ovo vaše pitanje. Ne znam je li to vaše pitanje ili ga je gospoda Moslavac smislila. Ako je vaše, onda mi je još draže. Vi ovdje imate problem kao djeca, želite se pozicionirati među Nijemcima i želite da vas oni prihvate. Morate sve dva puta znati bolje od Nijemaca, da bi vas oni prihvatili. Vi hoćete biti prihvaćeni od ovog društva u kojem jeste, osobito od vaših vršnjaka i mlađih. Ja se usudim reći, a mislim da ćete ubrzo i sami to vidjeti, čim više vi sebe poštujete kao Grka, Španjolca, Talijana, Hrvata ili Hrvaticu i ne sramite se toga, Nijemci će vas mirnije i bolje prihvaćati. S druge strane vi ćete na poslu imati prednost jer znate jedan jezik više nego Nijemci. Ne kaže se badava koliko jezika govorиш, toliko ljudi vrijediš. To će vam se sigurno u životu pokazati. Hrvatski učite prvo zato jer smo mi Hrvati, mi se izražavamo, osobito emocionalno, na hrvatskom jeziku. Izražavanje sebe na svom jeziku je nešto posebo, to vam niti jedan jezik, koliko god ga dobro znali, ne može nadoknaditi. Druga stvar je znanstveno dokazana, čim više jezika govorite, to lakše učiti novi jezik. Čim materinji jezik bolje znate, tim brže i lakše naučite i njemački jezik, koji je vama skoro kao materinji jezik. Hrvatskoga jezika se ne trebate sramiti, nego dapaće on će vam biti samo prednost! Zato je važno učiti hrvatski jezik.

Ana-Maria Klišić: Poštovani generalni konzule, zahvaljujemo se što ste izdvojili svoje vrijeme i odgovorili na naša pitanja.

Ana-Lena Bliznac: Mogli smo saznati puno toga zanimljivoga i korisnoga za nas mlade. Intervju s Vama izdat ćemo u našem školskom časopisu i u časopisu „Riječ“.

Želite li tetovažu na glagoljici?

Često je postavljano pitanje na ovogodišnjem 37. internacionalnom ljetnom festivalu u Wiesbadenu. Stariji učenici hrvatske nastave iz Wiesbadena predstavili su u subotu, 8. rujna 2012. na štandu hrvatske kulturne zajednice najstarije hrvatsko pismo – glagoljicu.

Napravili smo štand na kojem smo gostima radili "tetovaže" na glagoljici. Bojom smo po rukama posjetitelja pisali njihova imena. Na taj način smo željeli pokazati dio naše kulture i tradicije. Svi su sa zanimanjem pratili događanja na našem štandu i postavljali nam puno pitanja. Nama učenicima bilo je veliko zadovoljstvo sudjelovati u toj manifestaciji i pritom se zabavili. Sljedeću godinu smislit ćemo neku novu atrakciju za naš štand.

- **Imate li Vi možda kakvu ideju?**

Ana-Maria Klišić, 9. razred
Učenica Hrvatske nastave u Wiesbadenu

Božić u mojoj obitelji

Ovu sam godinu slavila Božić sa mojom obitelji i obitelji Klilšić. Poslije crkve su svi došli k nama. Došla je i obitelj Andrijević. Čekali smo dok svi dođu pa smo večerali. Kada smo bili gotovi s jelom, otišli smo u sobu pa smo pričali, opet jeli i igrali se! Drugi dan Božića smo bili kod obitelji Klišić. Jeli smo, pričali smo i dobila sam puno darova koji su mi se jako sviđali. Bilo nam je jako zabavno, ali žao mi je da nije padao snijeg! Snijeg tek sada pada, ali kad treba da pada, da nam bude još ljepše kao za Božić, onda ne pada.

Melanie Bliznac, 8. razred
Učenica Hrvatske nastave u Wiesbadenu

<http://www.hrvatska-nastava-hessen.>

KAKO SMO SE PREDSTAVILI

Hrvati na 37. Međunarodnom festivalu kulture u Wiesbadenu

Za razliku od nekih štandova drugih zemalja, koje baš nisu nudile svoje proizvode, Hrvati ponudili i domaću hranu, ali i naše staro pismo (citat Večernji list od 12. rujna 2012.).

Međunarodni ljetni festival je tradicionalna proslava stanovnika Wiesbadena, posvećena brojnim zajednicama stranaca koje žive u gradu. Festival je povezica Nijemaca i doseljenika koji festivalom posjetitelje upoznaju sa svojim tradicijama i kulturama. Na štandu Hrvatske kulturne zajednice pored delicija već tradicionalno se predstavlja mediteranska kuhinja, dalmatinske girice, domaću travaricu i hrvatsko vino. Ponuda Hrvatske zajednice imala je i kulturni sadržaj. Posjetitelj su mogli u razgovoru s spisateljicom Marijanom Dokozom-Šare, upoznati trend u literaturi i izdavačkoj djelatnosti Hrvata u Iseljeništvu. Predstavljen je i ovogodišnji broj časopisa Riječ u izdanju zajednice. U suradnji s *Hrvatskom nastavom u Hessenu*, učenici hrvatske nastave iz Wiesbadena predstavili su elemente folklora iz narodnih nošnji te posjetiteljima pokazali autohtono hrvatsko pismo – glagoljicu, s po-

sebnim naglaskom na 450-tu godišnjicu glagoljaškog tiska u Njemačkoj. Festival je bio prilika i za susret te razmjenu iskustava sa nastavnicima materinskoga jezika za dopunsku nastavu na poljskom i korejskom. Posebno je zanimanje kod posjetitelja pobudilo “te-toviranje” na glagoljici. Nisu izostale ni informacije o turističkoj ponudi. Zahvaljujući podršci turističke zajednice iz Frankfurta i ove godine je Hrvatska bila predstavljen na način koji golica znatiželju i budi želju za posjetu Hrvatskoj. Za mnoge, ne po prvi puta.

Red.

DER AUSLÄNDERBEIRAT DER LANDESHAUPTSTADT WIESBADEN LÄDT EIN
37. INTERNATIONALES SOMMERFEST 2012

„*Tko sumnja u Europu, neka posjeti vojna groblja“*
 „*Wer an Europa zweifelt, der sollte Soldatenfriedhöfe besuchen“*

Jean-Claude Juncker

Ulazak Hrvatske u EU

Katastrofa koja prijeti svijetu?

Sedamdeset godina mira u Europi zaslužuje i više od Nobelove nagrade koja je Europskoj uniji dodijeljena 2012. godine. Ovo priznanje zavređuje dužno poštovanje. Ipak kao da se u Hrvatskoj sva pažnja javnosti usmjerila tek na lapidarnu doskočicu pisca kričavih izjava, Richarda Levicka, a koju je o predstojećem ulasku Hrvatske u Europsku objavio američki časopis Forbes.¹ To je konzervativni časopis, koji ima jednu jedinu zadaću: *svojim čitateljima obećavati bezgranični profit, a nakon toga još veću dobit.*

Naivnost hrvatskih promatrača i kolportera ovih vijesti kao da nema granica. Protivnici hrvatskog ulaska u Europu su malobrojni, ali ta manjina je glasna. Njihovo ponavljane krilatice o prijetnji, kao npr.: Lisabonski ugovor je štetan za Hrvatsku jer snažno zadire u suverenitet i temeljne ljudske slobode hrvatskih građana postaje **bauk** koji širi žuti tisak.

Postoji je dublji razlog za to?

Naravno, hrvatsko gospodarstvo je slomljeno, ne smo ratom nego i privatizacijom u kojoj nije bilo poduzetništva, nego je vođeno željom dokopati se društvenog vlasništva te ga na bilo koji način unovčiti.

Tko to ne želi, treba Europsku stegu zakonskih normi. Naravno njihovo funkcioniranje u pojedinim državama je loše. No, u Hrvatskoj nikakvo! Porijeklo i hod hrvatske krize ima dublji karakter. Već 1914. piše Zagrebački advokat Lavoslav Schick: - *kako u Hrvata ne funkcionišaju ni sudstvo niti pravni odnosi.*² Kamen spoticanja nije hrvatska, premda realna, slabost da organizira nacionalnu ekonomiju, nego ne funkcioniranje pravne države. Paradržavne strukture pojedinih udruga nameću svoju volju demokratskoj većini, a da se o problemu (ne)suzbijanja korupcije i ne govori. Konsenzus za rješenje se ne traži u otvorenoj, makar i kontroverznoj diskusiji, radije se trguje ispod slame.

U zbornika radova trećeg Međunarodnog znanstvenog skupa „Matija Vlačić Ilirik“, u nakladi Grada Labi-

1 Croatia in the EU: A Disaster Waiting to Happen <http://www.forbes.com/sites/richardlevick/2011/10/27/croatia-in-the-eu-a-disaster-waiting-to-happen/>

2 Die Eintreibung von Aussenstanden in Kroatien. Ein Beitrag zur internationalen Rechtshilfe von dr. Lavoslav Schick, Rechtsanwalt in Zagreb. Wien 1914.

na, nalazimo zanimljivu izreku Primoža Trubara iz 16. stoljeća: - *Hrvati vole pit' vino, dobri su u tučnjavi, a krađa konja im je manji grijeh od nepridržavanja vjerskih zapovijedi...*

Šesnaesto stoljeće je daleko iza nas, pomislili bi, ali karakter naših građanina ostao je isti. Valjda od stoljeća sedmog! Nepridržavanje zakona (krađa konja) je manje oprečno nego održavanje tradicije (vjerskih zapovijedi).

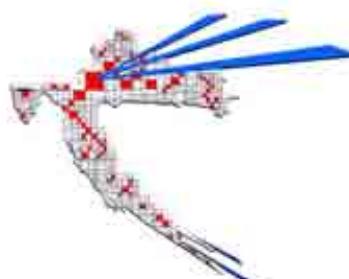
Ulazak u EU za Hrvatsku je ekonomski važan, ali još više za stabilnost države i društva

Europska unija nije samo golema prednost kroz članstvo u ekonomskoj zajednici nego je to i iznimno važno zbog stabilnosti i opstojnosti države kao institucija, ali i zbog razvojnih mogućnosti, ponajprije kroz sredstva iz fondova Europske unije te iskustva Unije u izgradnji i reformi institucija i procedura. A napose i definiranja nacionalne države i njene uloge u regiji. Odluku da Republika Hrvatska bude dio Europe, odnosno Europske unije donijeli su najprije građani, a onda i kao država. I o toj odluci je nakon dugih trinaest godina pregovaranja postignut konsenzus. Niz razloga zbog kojih je to za našu malu državnu zajednicu važno. Češće se govori o ekonomskim razlozima, ali tu postoji jedan važniji razlog, a to je stabilnost države i društva, kao preduvjet garancije da Hrvatska profunkcionira kao pravna država.

Iskorak iz stare političke kulture

Hrvatska je šansa u tome, da sve zemlje regije preuzmu odgovornost za stabilnost i napredak. Tim više što su iz ovog dijela Europe najčešće dolazili konflikti ili se ovdje prelamali. Dakle, već ta mogućnost da se europska strategija koristi za preuzimanje odgovornosti za svoju regiju, njezin razvitak i napredak, sama je po sebi velik uspjeh Europe i hrvatska šansa da se učini iskorak iz dosadašnje političke kulture u kojoj smo jedva uspjevali biti odgovorni za sebe, a kamoli šire. Bez Hrvatske taj proces stabilizacije regije ne može početi.

Ali unatoč svoj kritici koja se čuje u javnosti, teško da bi našli nekoga tko bi negativno odgovorio na pitanje, jesmo li mi Europejci i trebamo li to biti...

Ivica Košak

Hrvatska kulturna zajednica Wiesbaden upriličila veliko godišnje okupljanje članova, a prigodno je pročitano i djelo iz 16. stoljeća

“Vlast hoće goniti ljude i voli da joj se donose pokloni i mito”

Četrdesetak članova i prijatelja zajednice okupilo se na zajedničkom druženju u nedjelju, 24. lipnja na poznatom Grillplatzu "Jagdschloss Platte" na obroncima iznad Wiesbadena..

Strepnja, uzrokovanu najavom lošeg vremenom, brzo je rastjerana dobrim raspoloženjem. Kulinarsko umijeće i skusnih majstora roštilja zadovoljilo je svaki ukus.

Kratki osvrt na povijest hrvatske kulture doprinijelo je i jačanju svijesti to tome kako problemi današnjice nisu novi. Ivica Košak, predsjednik kulturne zajednice je uz kratki pozdrav pročitao „opomenu“ **Bartola Jurjevića** iz 16. stoljeća:

„ (...) Pa onda, predraga Gospodo, što mi kršćani imamo do li gola imena?! U ovo naše doba seljak se je iskvario i hoće se buniti; — građanin je postao varalica i gramzljiv za novcem; — vlast hoće goniti ljude i voli da joj se donose pokloni i mito; — velika su se gospoda odala raskoši i lijenosti i postali su nesložni; — vojnik pak u ratu gleda samo na plaću i da se do-

grabi plijena, i sve mu je jedno tko je izgubio a tko dobio, prijatelj ili neprijatelj. U svećenstva nema ništa svećeničkog osim svećeničke odjeće; nema u njega ni pobožnosti, ni straha božjega ni učenosti, to bi sve ono trebalo posjedovati (...)“¹

Ova opomena (lat. Exhortatio), iako nam se čini suvremenom, nije izazov za buđenje strepnje ili straha. Višestoljetni opstanak jednog naroda, unatoč svim, pa i realnim opasnostima u prošlosti, ukazuje na povijesnu moć zajedništva.

Susret Hrvatske kulturne zajednice je već dvadesetogodišnja tradicija u Wiesbadenu, a koja doprinosi njegovanju Hrvatskog duha, zajedništva, ali i kulture.

Red.

¹ Bartol Jurjević: Exhortatio contra Turcas. Ad Illustrissimum Principem Maximilianum Archiducem Austriae ... Bartholomaeus Georgieuits clientum humillimus. Antuerpiae, 1545.

Prema Alojz Jembrich: Hrvatski filološki zapisi, matica hrvatska, Zagreb 1997., str.39.

Hommage on Prof. Dr.-Ing., Dr.-Ing. e.h., Dr.-Ing. h.c. Fran Bošnjaković

- Humanist und Naturwissenschaftler -

Fran Bošnjaković

Tiefere Spuren als in manch anderem Lebensweg haben die unser Jahrhundert prägenden Ereignisse in dem von Fran Bošnjaković hinterlassen, der am 1. Oktober 1993 im 92-ten Lebensjahr in Sindelfingen an Herzversagen starb.

Der 1902 in Zagreb, Kroatien, geborene hat eine aufstrebende Phase des ältesten Königreichs der k. u. k. Monarchie erlebt. Noch heute gehören die Bauten der damaligen Zeit zu den schönsten und solidesten der Hauptstadt Kroatiens. Ebenso vermittelten die Schulen und die Universität eine solide Grundausbildung. Bošnjaković's herausragenden Lehrer förderten seine Begabung im Zeichnen und seine mathematischen und technischen Fähigkeiten, welche er dann später mit Erfolg benutzte um mit einfachsten graphischen Konstruktionen die komplizierten technischen Vorgänge anschaulich darzustellen. Als er dann selber zum Hochschuldozenten wurde, war er immer bestrebt, dass seine Studenten und Assistenten, sowohl

das Werkzeug zu einem fähigen Ingenieur bekommen, als auch im humanistisch - europäischen Geiste handeln.

Fran Bošnjaković wurde in Zagreb 1902 als Sohn des Professors der anorganischen und organischen Chemie Dr. Srećko Bošnjaković geboren, einem Mitbegründer der Zeitschrift „Hrvatski Sokol“.

In Zagreb begann er mit dem Studium des Schiff- und Maschinenbaus an der Technischen Fakultät der Universität in Zagreb bei Prof. Timošenko und arbeitete zeitweilig im Maschinenlaboratorium bei Prof. Sorta. Er promovierte 1928 mit 26 Jahren bei dem berühmten Thermodynamiker Professor Richard Mollier in Dresden.

Mollier, Merkel, Fran Bošnjaković(4. von rechts)

Die erste Berufung als außerordentlicher Professor erfolgte 1933 an die technische Fakultät der Universität Beograd.

1936 wurde er zum ordentlichen Professor an der Technischen Fakultät der Universität Zagreb ernannt, einige der produktivsten Jahre folgten. Eine Reihe von Patenten und spezifische Beratung machten ihn zum gesuchten Ratgeber mehrerer Industrieunternehmen (Solvay, Elektrolux usw.)

Dr. Fran Bošnjaković wirkte als Gastprofessor an den Universitäten in:

**Minneapolis (Minnesota, USA),
Notre Dame (Alabama, USA),
Tuscaloosa (Alabama, USA)
Delft (Holland) und
Buenos Aires (Argentina).**

Die Kriegs- und die Nachkriegsjahre setzten ihm schwer zu, denn als Theoretiker und gewissenhafter Lehrstuhlinhaber blieb ihm wenig Zeit für das tägliche Überleben seiner Familie zu sorgen.

Fran Bošnjaković war Mitglied:

des Instituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti (Venedig),

der Jugoslawischen Akademie der Wissenschaften und der Kunst (1940 in Zagreb),

der Kroatischen Akademie der Wissenschaften und der Kunst,

der Braunschweigischen Wissenschaftlichen Gesellschaft und

der Heidelberger Akademie der Wissenschaften,

ihm wurden Ehrendoktorwürden der

Universität Zagreb und RWTH Aachen verliehen.

Als Vorsitzender des Kroatischen Ingenieurvereins 1942-1945 wirkte er ausgleichend. Seine Lehrtätigkeit wurde nach dem II. Weltkrieg 1946 und 1946 durch eine willkürliche Verurteilung zur Zwangsarbeit und eine Einkerkerung - ohne Gerichtsurteil - in Zagreb und Tuzla unterbrochen. Entlassen wurde er dann ohne Erklärung. Was war geschehen? Die belgische Firma Solvay schenkte die Sodafabrik dem jugoslawischen Staat, womit der Grund für die Verurteilung entfiel, der kommunistische Staatsanwalt brauchte keine „Kollaborateure“ mehr. Als Folge der Ablehnung der Besitzelzung seiner Kollegen (von der UDBA verlangt) blieb er ohne Gehalt bis zu seiner Rehabilitation im Frühjahr 1947.

Die Wahl zum Rektor der Universität Zagreb 1950 erfolgte gegen den Willen der kommunistischen Partei. Als Rektor setzte er sich entschieden für die Autonomie der Universität ein. Nach einem Eklat wollte das örtliche Parteikomitee ihn von der Universität entfernen lassen, als er 1953 nach Deutschland, an die Technische Hochschule Braunschweig berufen wurde. Dort wurde er zum Ordinarius für Wärmelehre und zum Direktor des Instituts für Wärmetechnik ernannt. In Braunschweig blieb er bis zum Jahre 1960, zeitweilig auch als gewählter Dekan der Fakultät für Maschinenbau und Elektrotechnik. In Braunschweig wurde er auch zum langjährigen Obmann des Ausschusses

für Wärmeforschung beim VDI Gewählt.

Als Schwerpunkt seiner Forschungsarbeiten galt die Thermodynamik der Mehrstoffgemische, deren graphische Behandlung in Zustandsdiagrammen erfolgte. Die grundlegenden Untersuchungen des Verdampfungsvorgangs, der Stoffaustauschprozesse mit Zweistoffgemischen, der Verdunstung, Verbrennung und Vergasung von Brennstoffen, der Ablation von wiederintretenden Raumkörpern in die Erdatmosphäre, sowie der Wechselwirkung von heißen Gasplasmen mit Metallen in der Schweißtechnik waren richtungsweisend. Auch im „Computerzeitalter“ haben die von Bošnjaković entwickelten Methoden nichts von ihrer Eleganz und ihrer verblüffenden Aussagefähigkeit verloren, wie z.B. in der anschaulichen Darstellung der wärmetechnischen Probleme in den Enthalpie-Zusammensetzungsdiagrammen.

1961 erfolgte dann die Berufung an die Technische Hochschule Stuttgart, wo er zum ordentlichen Professor für die Thermodynamik der Flugtriebwerke und Direktor des Instituts für die Thermodynamik der Luft- und Raumfahrt ernannt wurde. Hier war er auch in den Jahren 1964/65 Leiter der Abteilung Luftfahrttechnik.

1968 erfolgte die Emeritierung. Den Ruhestand nutzte er, in Verbundenheit zu seiner Heimat zu einer mehrjährigen Vortragsreihe an der Universität Zagreb. Diese Vortragsreihe war den besonderen Themen der Wärmelehre gewidmet. Eine andere - über Sonneninstrahlung und Sonnenkollektoren - hielt er an der Technischen Fakultät der Universität in Rijeka.

Unter anderen Auszeichnungen war er auch Träger der Grashof-Gedenkmünze, der höchsten Auszeichnung des VDI, Goldmedaille der ATI Associazione Termotecnica Italiana, Padova, und Goldmedaille des Institute Francais des Combustibles et de l'Energie (IFCE), Paris.

Seine Lehrbücher wurden in deutscher, kroatischer, englischer und russischer Sprache herausgegeben; seine Schüler sind in der Industrie und an den technischen Hochschulen und Universitäten erfolgreich. Uns bleibt die Erinnerung an einen bedeutenden, noblen Gelehrten, der sein Fachgebiet und viele Fachkollegen in Theorie und Praxis nachwirkend bereichert hat, und an einen Vater, Kollegen und Freund, der stets zu einem Gespräch bereit war.

Srećko Bošnjaković

UNESCO proglašio prekogranični Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav

Na 24. sjednici Međunarodnog koordinacijskog vijeća programa Čovjek i biosfera (Man and Biosphere, MaB) UNESCO je proglašio prekogranični Rezervat biosfere Mura-Drava-Dunav između Republike Hrvatske i Republike Mađarske. Time je nakon više od 30 godina, proglašen drugi rezervat biosfere u Hrvatskoj (nakon planine Velebit 1977. godine). Površina rezervata u Hrvatskoj iznosi 395 860,7 hektara i proteže se kroz šest sjevernih hrvatskih županija.

Rijeke Mura-Drava-Dunav predstavljaju poplavni riječni ekosustav koji ima visoku biološku i krajobraznu raznolikost te bogatu geološku i kulturno-tradicijsku baštinu. Značaj ovog područja predstavlja veliki broj ugroženih životinjskih i biljnih vrsta, rijetke poplavne šume, riječni otoci te šljunčane i pješčane obale rijeka, uz koja se nalaze gnjezdilišta ugroženih ptica: orla štekavca, crne rode, male čigre i drugih.

Zaštita u kategoriji rezervata biosfere u Hrvatskoj temelji se na Regionalnom parku Mura – Drava i Parku prirode Kopački rit te ekološkoj mreži RH. Pristupanjem UNESCO-voj mreži rezervata biosfere, prepoznata je izuzetna prirodna vrijednost ovog prostora na svjetskoj i europskoj razini. Stručnu podlogu za Regionalni park Mura – Drava izradio je Državni zavod za zaštitu prirode, a nominacijski proces i međunarodnu suradnju provelo je i koordiniralo i Ministarstvo zaštite okoliša i prirode uz podršku Hrvatskog odbora za UNESCO-v MAB program.

Pitanje zaštite rijeke Drave vrlo je značajna inicijativa u europskim okvirima, jer je to još jedini preostali dio prirodnog toka rijeke Drave. U drugim zemljama ulazu se veliki napor na povratku prirodnog izgleda korita rijeke te obnovi biološke raznolikosti, dok je u Hrvatskoj to područje još uvijek očuvano. Hrvatska se zbog osobitih prirodnih vrijednosti područja rijeke Drave opredijelila za provođenje aktivne zaštite na tom području uspostavom Regionalnog parka Mura-Drava, koji bi obuhvatio područje tog ekosustava na hrvatskom teritoriju. Pored toga područje je uvršteno i u Nacionalnu ekološku mrežu, kao potencijalno područje mreže ekološki značajnih područja Europske unije - NATURA 2000. Nadovezujući na to i prekograničnu suradnju s Mađarskom na uspostavi Rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav obuhvatilo bi se cjelovito područje ekosustava rijeke među dvjema državama, što je od iznimnog značaja za zaštitu pri-

rode. Rezervat biosfere je reprezentativno ekološko područje s tri osnovne zadaće: očuvanje prirodnih vrijednosti, poticanje održivog razvoja te poticanje znanstvenog rada vezanog uz unapređenje

Gabajeva Greda na Dravi kod Hlebina

kvalitete života i održivo korištenje prirodnih dobara. Proglašenjem rezervata biosfere osigurat će se dodatni poticaj građanima i nadležnim vlastima za razvojem uskladenim s prirodom i okolišem, jer samo potrajanom upotrebom prirodnih dobara osiguravamo kvalitetan život ljudi, ali i nasljeđe za buduće generacije. Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu (UNESCO) u sklopu ovog programa vodi Svjetsku mrežu rezervata biosfere. Međunarodno koordinacijsko vijeće programa, koje odlučuje o uključivanju nominiranih područja rezervata biosfere u Svjetsku mrežu rezervata biosfere, danas je donijelo odluku da područje Mura-Drava-Dunav, koje su zajednički nominirale Hrvatska i Mađarska, postane dio svjetske mreže rezervata biosfere.

Red.

Aktivnosti Hrvatske kulturne zajednice u Wiesbadenu usmjerene su prema potrajalnoj upotrebi prirodnih dobara Domovine za osiguranje kvalitetnog života ljudi.

Vidi prilog o radu Kulturne zajednice na Internetu: http://www.hkz-wi.de/kronika_hr/VODA%20Presentation%2027102009.pdf

Hrvati vole pit' vino, a krađa konja im je manji grijeh od nepridržavanja vjerskih zapovijedi

Hrvatska kulturna zajednica u Kettternschwalbachu, Martinje 11.11.2012.

WIESBADEN-KETTERNSCHWALBACH/Tradicionalna šetnja prirodom Hrvatske kulturne zajednice završena je i ove godine proslavom Martinja. Predsjedništvo i članovi uz nazočnosti prijatelja zajednice umješno su se pripremili za ovu priliku. Program je započeo predsjednik Ivica Košak s par riječi o programu i planovima rada zajednice. Predstavljeni su izbrani radovi s nedavno proteklog Sajma knjige u Frankfurtu. Posebno je istaknuto njemačko izdanje već poznatog travarskog priručnika **Božja biljna ljekarna**, autora Jure Marčinkovića. Njemački naslov ove knjige u izdanju Školske knjige glasi: **Gottes Heilpflanzenapotheke**. Ovaj rad treba promatrati u svjetlu hrvatske ljekarničke tradicije kakvu nalazimo u zapisima legendarnih ljekrauša. Stručna je recenzija ove knjige u pripremi i biti će objavljena u jednom od slijedećih brojeva Riječi.

Posebno zanimanje izazvalo je predstavljanje Zbornika radova s trećeg Međunarodnog znanstvenog skupa „**Matija Vlačić Ilirik**“ u nakladi Grada Labina. Pogled u ovaj uradak, a koji je nastao kao rezultat istraživanja iz čak sedam različitih zemalja, omogućio je prisutnima dr. Luka Ilić, urednik zbornika. Dr. Ilić je naglasio kako prilozi ove knjige trebaju poslužiti kao svojevrs-

ni vodič potencijalnim istraživanjima ovog hrvatsko njemačkog znanstvenika i reformatora iz 16. stoljeća. Zanimljivu izreku Primoža Trubara, a koja je citirana u zborniku prenosimo kao: - *Hrvati vole pit' vino, dobri su u tučnjavi, a krađa konja im je manji grijeh od nepridržavanja vjerskih zapovijedi...*

Tradicija slavljenja Martinja nastavljena je s kratkim pregledom legendi o svetom Martinu rođenom u panonskoj Savariji (danas Szombathely u Mađarskoj). Susret je okrunjen tradicionalnom krštenjem mošta po **Križevačkim statutima**, a koje su na simpatičnom kajkavskom izrekle Nada Višak i Nina (Zdenka) Wartmann.

Ukusno pripremljena zagorska kotlovina prijala je svima, a poseban su gušt bili vrući kesteni, tako da zabavi uz pjesmu u folklorenom stilu nije do kasno u noć bilo kraja. Kettterschallbach, uspavano gnijezdo na Taunusu imalo je za hrvatske goste jednu posebno zanimljivu atrakciju, u tom se mjestu posebno njeguju lokalni dijalekti o čemu svjedoči i mala brončana statua u središtu naselja, pa je načas uspostavljena usporedba s **Petricom Kerempuhom**.

Red.

Bücherspende über kroatischen frühen Druck, Buch, Schrift und Kultur an die Gutenberg - Bibliothek Mainz

Mainz - Montag, den 16. Juni 2012. Eine umfangreiche Sammlung zur Geschichte des Buchdrucks in Kroatien wurde an die Gutenberg-Museum von Seiten der Gesellschaft der „Brüder des kroatischen Drachens“ gespendet. Die Spende umfasst rund 130 Bücher, Nachdrucke und Plakate. Besonders wertvoll seien mehrere Faksimiles früherer Handschriften und Drucke aus dem 15. Jahrhundert. Die Sammlung schließt den Angaben zufolge eine Lücke in den wissenschaftlichen Beständen des Hauses und ergänzt das Wissen um die historische Druck- und Lesekultur der südslawischen Völker.

Der Drachenorden: Braća hrvatskog zmaja, / Ordo equestris draconis, <http://www.braca-hrvatskoga-zmaja.hr/index.html>) wurde 1905 gegründet.

Juraj Lokmer, Dr. Claus Maywald, Josip Špoljarić, Generalkonsul der Republik Kroatien und Goran Crnković

(FOTO: Ivica Košak)

Die grundlegende Aufgabe der Gesellschaft „Brüder des kroatischen Drachen“ ist die Erhaltung des kroatischen kulturellen Erbes und der kroatischen Identität. „Besonders stolz sind wir - sagte Herr Juraj Lokmer, der Drache von Zenngg II - auf das kroatische gedruckte Buch, und wir denken, dass es wertvoll ist, dass wir, dank der Bücher, für viele Jahrhunderte in

schwierigen historischen Umständen unsere eigene Identität bewahrten, aber auch ein starkes Gefühl der Zugehörigkeit zu einer großen Familie der europäischen Nationen, vor allem der in Mitteleuropa, entwickelt haben.“

„Mit der Buchübergabe an die Gutenberg – Museum Mainz ist ein Wunsch in Erfüllung gegangen – sagte Herren Goran Crnković, der Drache von Cissa - die Stellungswert der des kroatischen Frühdrucke und , Schriften, besonders spezifische kroatische Schrift - glagolitische Schrift oder Glagoliza, die kroatischen Grafik, das kroatische Kulturerbe und Kultur überhaupt befinden.

Mit dieser Spenderaktion, an denen sich viele kroatischen Verlage beteiligt haben, wurde sichtbar, dass schon am Ende des 15. Jahrhunderts, kurz nach Gutenbergs Erfindung, auch auf kroatischem Territorium Buchdruck in eigener Sprache und Schrift entstand - fügte Dr. Claus Maywald, in Namen des Gutenberg-Museum hinzu.

Herr Josip Špoljarić, Generalkonsul der Republik Kroatien erläuterte: - hiermit wird nicht nur das Interesse des Gutenberg-Museums für den kroatischen Druck wecken, sondern auch die Zusammenarbeit mit relevanten Institutionen in Kroatien fördern.

Auch für die in Deutschland lebenden KroatINNEN, bekommen durch diese Bücherpräsenz im Gutenbergmuseum ein in Stück kulturelle Identität in der Fremde mit der berechtigte Teilhabe an der europäische Kulturgesichte. Den Studierenden und den Freunden der kroatischen Kultur öffnet diese Buchsammlung Einblicke in die multikulturelle Realität eines der jüngsten Staates Europas mit der vielfältigen kulturellen Wurzeln.

Red.

Der vorläufiger Katalog der kroatischen Titeln befindet siech auf der Internetseite der Kroatischen

Međunarodni sajam knjiga u Frankfurtu 2012.

Knjige nas ujedinjuju

Jedan od najistaknutijih turskih pisaca, nobelovac čija su djela prevedena na dvadesetak jezika Orhan Pamuk je jednom prilikom rekao: - *Postoji nešto u Frankfurtu što podsjeća na džamiju, crkvu ili hram, nešto što poziva osobu da bude skromna. Poput velikih knjižnica koje sadrže sve knjige svijeta i odražavaju beskonačnost vremena i svemira, ovo obilje knjiga podsjeća nas da – iako podijeljeni po nacionalnosti, povijesti i jeziku – svi nalikujemo jedni drugima, dijelimo iste osjećaje i težnje.*

Njegove su riječi, doista, na ispravan način utkane u police ove svjetske knjižnice koja ujedinjuje sve nacije, vjere i narode. Pisana riječ ima veliku moć. Iako to mnogi ne priznaju niti joj daju značaj, pokušavaju je osporiti, postaviti na koljena, zamaglići oči raznim modernim tvorevinama, napisljeku se sve opet vraća pisanoj riječi jer u nju su utkani svi ljudski osjećaji, a oni su isti bez obzira o kojem se narodu radilo. Vidljivo je to bilo i na ovogodišnjem Sajmu kojeg je posjetilo više od 300 tisuća posjetitelja, 9 000 novinara, 1 000 autora iz čak 111 zemalja svijeta. Među njima najzvučnija imena su bila Richarda Forda, Herte Müller i Martina Walsera i dakako holivudskog glumca Arnolda Schwarzeneggera koji je na Sajmu promovirao svoju biografiju naslova Total Recall – My Unbelievably True Life Story i svojim likom i djelom privukao najveći broj posjetitelja u prestižni treći paviljon Sajma u kojem je kratko boravio.

Značajno je napomenuti da se u pet dana Sajma održalo čak 3000 književnih događanja, održani su brojni intervju, čitanja i političke rasprave, a zemlja partner je bila Novi Zeland iz kojeg je došlo 70 autora. Hrvatsku su ove godine na Sajmu predstavljali autori Zoran Ferić, Edo Popović, Ivana Sajko, Franjo Janeš. Dubravka Ugrešić je dobila nagradu Jean Améry za eseistiku za njemačko izdanje knjige Karaoke kultura. Iako je hrvatski štand bio u njenom znaku, ona se na isti nije pojavila. Kaže da ne želi biti nacionalno etiketirana, pa eto zato.

Ali, svaka pohvala nakladnicima hrvatskog dječjeg štanda u trećem paviljonu koji su nacionalno etiketirani kao Hrvati, međutim, su itekako prisutni na internacionalnim događanjima, njihove se knjige i autorski uradci nalaze na policama brojnih svjetskih knjižara, na web portalima prestižnih dječjih nakladnika u Njemačkoj, ali i Engleskoj. Spomenimo samo Andru Petrlik Huseinović nakladnicu i autoricu brojnih nagradivanih dječjih slikovnica. Njene slikovnice će uskoro ući i u knjižnicu Gutenberovog muzeja

u Mainzu, za što je već dobila poziv.

Mn: Kupovanje i čitanje knjiga nije isto

Mučno je ponekad čitati kako se knjige ne čitaju u toliko mjeri kao nekada. Što se promjenilo? Ljudi ili kvaliteta knjiga, vrijeme ili svo troje? Činjenica jeste da je ove godine na Sajmu bilo manje izlagača od prijašnjih godina. Neki štandovi, većinom međunarodnih nakladnika, su bili poluprazni. No, to ne znači da se u njihovim zemljama knjige ne čitaju. Znači samo da im je bili preskupo doći na Sajam zbog trenutačne ekonomske krize. Još je mučnije pročitati kako su Hrvati nacija koja po nekoj statistici najmanje čita knjige. Jesmo li doista? Volim vjerovati da nismo, da nas je samo trenutačna neimaština, ekonomska kriza kojom su nas ovili odijelila od kupnje knjiga. Lijepo je čuti i pročitati da je npr. zadarska Gradska knjižnica jedna od najposjećenijih u Hrvatskoj, da knjižnice dobivaju nagrade. To znači da se čita i da svakako nismo nacija koju ne zanimaju knjige.

Marijana Dokoza

Fenix

novi hrvatski dvojezični mjesecačnik

Jedne novine tek počinju svoj put. **Fenix**, prvi dvojezični mjesecačnik na njemačkom i hrvatskom jeziku izlazi u Njemačkoj, Švicarskoj i Austriji od početka studenog. Ovo su novine nove generacije Hrvata koji žive u ove tri države. Novine koje oni mogu pružiti svojim sunarodnjacima, prijateljima, poznanim cima koji nisu Hrvati, a da im ne moraju objašnjavati i prevoditi.

Urednica Fenixa Marijana Dokoza obećava kvalitetan sadržaj, raznolikost i način obrade tema koje su čitateljima bliske.

— Težeći tim ciljevima, odlučili smo napraviti dvojezične novine koja će na zanimljiv način predstaviti Hrvate izvan domovine, njima samima, kao i njihovim prijateljima i mjenjalcima u zemljama njemačkog govornog područja — kazala je Marijana Dokoza

Novine će uskoro dobiti i internetski portal koji će objavljivati stranice broja od prethodnog mjeseca.

- Želimo biti most povezivanja ljudi i obitelji u kojima se govore hrvatski i njemački jezik, most koji spaja novu sa starom domovinom te most između domovinske i iseljene Hrvatske — zaključila je Dokoza.

Fenix se može pronaći na svim značajnijim kioscima u Švicarskoj, Njemačkoj i Austriji.

Marijana Dokoza

Marijana Dokoza

Marijana Dokoza rođena je 1978. godine u Galovcu kraj Zadra. Do sada je pod djevojačkim prezimenom Šare objavila knjigu poezije *Sjene prošlosti* (Matica hrvatska, Zadar, 2004.) i roman ljubavne tematike *Izgubljeni u ljudskim mislima* (Matica hrvatska Zadar, 2005.). Druga knjiga poezije *Dvorac tajni*, objavljena je 2008.

godine pod prezimenom Dokoza i u izdanju Matice hrvatske. 2011. godine objavila je roman *Naranyjin plač* i izdanju Naklade Ljevak.

Dokoza je kao novinarka radila u zadarskim dnevnim i tjednim novinama (Zadarski list, Narodni list, Zadarski Regional) te kao dopisnica časopisa Arene i Glorije. Objavljivala je i u Jutarnjem listu, Slobodnoj Dalmaciji, raznim iseljeničkim i hrvatskim portalima. Ima svoju rubriku poezije na jednom od čitanijih hrvatskih iseljeničkih portala u Njemačkoj Hrvatski glas Berlin, kao i u Poezija Online. Novinarka je Večernjeg lista.

Marijana Dokoza je glavna urednica prvog dvojezičnog hrvatsko-njemačkog mjesecačnika Fenix.

Red.

Sreća

Čovjekova vječna čežnja za srećom i sretnim ovozemaljskim životom, jest zapravo glavni cilj svakog čovjeka. Prvobitna ljudska zadaća na ovome svijetu jest očuvanje i poboljšavanje ljudskih života.

Sreća je dar, naklonost i milost. Ona se ne da prisiliti, nije na raspolaganju i ne da se planirati. Vanjska, materijalna sreća traje kratko, dok duševna, nutarnja sreća traje cijelog života. Na latinskom jeziku poznati su nazivi o sreći: felicitas, beatitudo, fortuna. Felicitas se tumači kao unutarnje usrećenje srca i plodnost.

Beatitudo je duševna sreća i duševno ozdravljanje. Fortuna je sretna sudbina, sretan slučaj i sretan položaj.

Fortuni pripadaju: bogatstvo, ljepota, zdravlje i inteligencija.

Tajna sreće je u jednostavnom životu, uvažavanju sebe i drugih, a i samoga života. Sreća je zapravo divan osjećaj duše i srca, koji proizilazi iz čiste savjesti, poštenog života, dubokog vjerskog odnosa s Bogom i miroljubivim odnosima sa svojim bližnjima. Sretni ljudi su kao djeca. Slobodni su od pohlepe i zahvalni za svaki dar. Oni trebaju samo da bi bili sretni, jer imaju raj u srcu u koji je svatko dobro došao. Imaju srce puno razumijevanja i svakomu daju prostora i slobodu da pronađu svoj ritam života. Oni hrabre malodušne ljudi. Sretni ljudi su radosni i veseli, jer su ispunjeni nadom zaštićenosti i dubokog povjerenja u svojega Stvoritelja. Oni vole ljudi, svako božje stvorenje i ljepotu cijelog svemira i svijeta. Američki naučnici su preispitali mnoge sretne ljudi za razloge njihove sreće. Evo najvažnijih odgovora i njihovih savjeta:

Budite dobri prema ljudima.

Budite zahvalni na ljudima koji vas okružuju.

Budite milostivi, duhoviti, skromni i pošteni.

Nikad ne odustajte od svojih snova.

Pomozite drugim ljudima da se osjećaju bolje sami sa sobom.

Uživajte u životu, čak i kada vas okružuju samo problemi, koji su dio života.

Družite se s ljudima koji vas nadahnjuju.

Imajte povjerenja u život i ljude, bez obzira što vas ponekad iznevjeri.

Budite strpljivi.

Budite optimisti i originalni.

Cijenite sebe, vjerujte u sebe i svoje bližnje.

Naučite kada trebate šutjeti.

Pomozite onima kojima je pomoći potrebna.

Ispunite se ljubavlju i dijelite ju drugima.

Sve ovo sažeto je u zapovijedima ljubavi prema Bogu i bližnjemu:

„Ljubi gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svim umom svojim, a bližnjega svoga kao sebe samoga.“ Lk, 10,27

Sve što čovjek čini, trebao bi činiti na slavu božju i na dobrobit ljudima. Čovjek ne može biti sretan ako ne živi pošteno, ne poštije božje i ljudske zakone i ako ne ljubi Boga i svojega bližnjega.

Već je Pitagora rekao: „Onaj koji sije sjeme smrti i boli, ne može požnjeti sreću i ljubav.“

Marko Aurelije upućuje: „Pogledaj u dubinu svoje duše! Tu ćeš naći izvor prave sreće, izvor nepresušni, samo valja da ga neprestano dubiš.“

Jedan je propovijednik rekao:

„Ako želiš biti sretan u ovozemaljskom životu, budi pošten. Ako želiš zadobiti Kraljevstvo božje, budi dobar kršćanin!“

Katica Kiš

ZEMLJA ZNANJA / LAND DES WISSENS

Kroatien 2011 / Regie: Saša Ban / 65 Min, 35

Tage lang belagern StudentInnen der Geistes- und Sozial-wissenschaften im April 2009 die Hörsäle der Universität in Zagreb. Sie fordern freie Bildung für alle und die Abschaffung der Studiengebühren. Dafür wollen sie in Verhandlung mit der kroatischen Regierung treten. Doch die ignoriert das Anliegen. Für die StudentInnen beginnt nun ein Kampf um ihre Prinzipien, in welchem sie ihre eigenen Wertvorstellungen einer ständigen Prüfung unterziehen müssen. Saša Bans setzt in seiner Dokumentation den oft wortreichen Versammlungen stille symbolträchtige Bilder entgegen, um so die Chronologie des Protestes auch emotional nachvollziehbar zu machen. (Red.)

Buchbesprechung:

Marijana Erstic, Slavija Kabic, Britta Künkel (Hrsg): **Opfer - Beute - Boten der Humanisierung?** *Zur künstlerischen Rezeption der Überlebensstrategien von Frauen im Bosnienkrieg und im Zweiten Weltkrieg*

Hintergrund: Am 22. und 23. Juli 2010 fand an der Universität Siegen ein Workshop statt mit dem Titel „Frauen im Krieg - Opfer, Beute, Überläuferinnen oder Boten der Humanisierung? Muster im Bosnienkrieg und im Zweiten Weltkrieg“, unterstützt vom Gleichstellungsbüro und dem Zentrum für Gender Studies der Universität Siegen.

Der Bosnienkrieg (1992-1995), der im Mittelpunkt der Tagung stand, gilt als ein Krieg, bei dem die Vergewaltigungen von Frauen als eine politische Strategie eingesetzt wurden. Damit gehört dieser Krieg in die Reihe der kriegerischen Auseinandersetzungen, bei denen die körperliche und seelische Erniedrigung und die Gewalt an Frauen systematisch betrieben wurden.

Nach dem Krieg entstanden, namentlich aus der Feder- und Kameraführung von literarischen sowie von Film-Autorinnen und -Autoren, verschiedene Werke, die sich mit eben dieser Thematik beschäftigten. Im Zentrum des Workshops stand deshalb die Auseinandersetzung mit dem Tatbestand der systematischen Vergewaltigungen und ihrer Folgen in den literarischen Werken und in den Spielfilmen.¹

Mit der Besprechung und Analyse einzelner Werke hat dieser Workshop einen Beitrag zu der Erforschung der Auseinandersetzung mit den Jugoslawienkriegen geleistet. Ergänzend wurden die film- und literaturwissenschaftlichen Referate mit den Referaten über den Jugoslawischen Nachfolgekrieg, über die Rolle der Medien in dem selben Krieg sowie über die Rolle der Frauen in Deutschland kurz nach dem Zweiten Weltkrieg abgeholt.

INHALT

1. Vergewaltigung als Kommunikation zwischen Männern. Kontexte und Auseinandersetzung in Publizistik und Literatur; Elisabeth von Erdmann | 13

¹ Quelle: <http://www.uni-siegen.de/start/news/oefentlichkeit/314865.html>

2. „Glück“ (2009) – Eine Skizze zu Ferdinand von Schirachs Kurzgeschichte mit einem Blick auf den gleichnamigen Spielfilm von Doris Dörrie (2011), Marijana Erstić | 39
3. Den Krieg bezeugen: STURM (2009), Uta Fenske | 49
4. Wie stereotyp darf ein Kriegsfilm sein? Max Färberböcks ANONYMA – EINE FRAU IN BERLIN (2008), Walburga Hülk/Gregor Schuhé | 65
5. „Namenlos, gesichtslos, austauschbar“: Menschlichkeit und Bestialität im Roman Als gäbe es mich nicht von Slavenka Drakulić, Slavija Kabić | 87
6. Aktivierung des Weißraums. Zur Typographie des Schweigens in E 71. Mitschrift aus Bihać und Krajina, Hermann Korte | 115
7. BERLIN '36. Erfahrungen einer jüdischen Sportlerin in der NS-Zeit und die filmische Umsetzung. Britta Künkel | 127
8. Die post-jugoslawischen Kriege in den Massenmedien. Eine kommunikationstheoretische Betrachtung mit besonderer Berücksichtigung der Massenvergewaltigung, Dunja Melčić | 139
9. „Die Grenzen meiner Sprache sind die Grenzen meines Körpers“. Zur filmischen Inszenierung von Schmerz in ESMAS GEHEIMNIS, Tanja Schwan | 155
10. Der Krieg in Bosnien-Herzegowina. Mehr als Konkurrenz der Erinnerungen Ludwig Steindorff | 179
11. Die Antigone von Katyń. Die Frauenporträts in Andrzej Wajdas Film DAS MASSAKER VON KATYŃ, Natasza Stelmaszyk | 213²

Konkurrierende Gedächtnisse in der Fiktion

Jedes Gedächtnis schließt eine eigene Geschichte ein, was eigene Erinnerungen, Deutungsvorstellungen und Erkenntnisweisen der nationalen, kollektiven Geschichte impliziert. Die Vergangenheit wird nicht nur wahrgenommen, sondern auch verstandes- und gefühlsmäßig verarbeitet.

Erinnern ist eine Funktion der Selektion in Gedächtnis und Geschichte. **Kulturelles Gedächtnis** ist ein von Jan und Aleida Assmann geprägter Begriff. Er bezeichnet „die Tradition in uns, die über Generationen in Jahrhunderte-, ja teilweise Jahrtausendelanger Wiederholung gehärteten Texte, Bilder und Riten, die

² Marijana Erstic, Slavija Kabic, Britta Künkel (Hrsg): Opfer - Beute - Boten der Humanisierung? Zur künstlerischen Rezeption der Überlebensstrategien von Frauen im Bosnienkrieg und im Zweiten Weltkrieg. Transcript 2012.

unser Zeit- und Geschichtsbewusstsein, unser Selbst- und Weltbild prägen. ...“³

In der seit Jahrzehnten hitzig geführten Debatte um das Geschichtsbild des Balkans lassen sich exemplarisch die Spannungen zwischen Geschichte als objektivierter Historiografie und Geschichte im Sinne eines identitätsstiftenden Gedächtnisses beobachten. Die nicht nur bei Südslawen geführte Patriotismus-Debatte stellt sich als ein Versuch der Konservativen dar, die nationale Vergangenheit für die Durchsetzung von politischen Zielen zu instrumentalisieren, indem Geschichte durch Gedächtnis ersetzt werden soll.⁴ Eine aktuelle Ausprägung dieser Debatte ist im jüngsten Wiederaufflammen des Streites um die völkerrechtlichen Folgen des Krieges festzustellen. Im Spannungsfeld zwischen Geschichte und Gedächtnis stellt sich die Frage, ob sich ein nationales Gedächtnis herausbilden kann, wenn das kollektive Gedächtnis eines Teils der Bevölkerung demjenigen widerspricht, das ein anderer Teil der Gesellschaft als allgemein gültig postuliert und mit Hilfe der Regierung als nationales Gedächtnis von oben zu oktroyieren versucht.⁵

Die Suche nach historischer Wirklichkeit, also nach historischer Erkenntnis ('wie es wirklich war') ist zentral für den Geschichtswissenschaftler, dagegen stellt sich die Frage, in wie weit historisches Erkennen losgelöst von individueller Erinnerung möglich ist, und so der untersuchte Gegenstand oder das untersuchte Ereignis überhaupt historische Wirklichkeit widerspiegeln kann.

Mit diesem Dilemma im Hintergrund betrachten wir die **Fiktion**. Fiktion (*lat. fictio*, „Gestaltung“, „Personifikation“, „Erdichtung“ von *figere* „gestalten“, „formen“, „sich ausdenken“) bezeichnet die Schaffung einer eigenen Welt durch Literatur, Film, Malerei oder anderen Formen der Darstellung sowie den Umgang mit einer solchen Welt. Bei der Fiktion handelt es sich um eine bedeutende Kulturtechnik, die in weiten Teilen der Kunst zum Einsatz kommt.

Zur Erklärung von Fiktion werden in der Literatur- und Kunsttheorie unter anderem fehlender Wahrheitsanspruch und mangelnde Übereinstimmung mit der

3 Jan Assmann: Das kulturelle Gedächtnis. In: Thomas Mann und Ägypten. C. H. Beck, München 2006, S. 70.

4 Cf. Thomas Güde: Erinnern an Okinawa: Konstruktion von nationalem Gedächtnis in einer Gesellschaft konkurrierender kollektiver Gedächtnisse. Grinverlag 2011

5 Aleida Assmann, Jan Assmann: Das Gestern im Heute. Medien und soziales Gedächtnis. In: Klaus Merten, Siegfried J. Schmidt, Siegfried Weischenberger (Hrsg.): Die Wirklichkeit der Medien. Eine Einführung in Kommunikationswissenschaften. Opladen 1994.

Realität herangezogen.⁶

Erzählte Geschichte ist keine Gedächtniswiedergabe. Geschichte und Gedächtnis stellen zwei vergleichbare - und miteinander konkurrierende - *Versuche dar, eine Brücke zwischen Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft zu schaffen*. Es sind zwei nicht verwechselbare Einstellungen zur Vergangenheit: Während Geschichtte den Anspruch auf Überprüfbarkeit und objektive Gültigkeit erhebt, ohne Teilnahme und Emotion, bzw. während die historischen Fragen nicht von Gegenwartsinteressen geleitet werden sollen, dient die Fiktion existenziellen Bedürfnissen von Individuen und Gemeinschaften.

Bereits Friedrich Nietzsche suggeriert uns eine Antwort auf die Frage, wer wir sind und wonach wir uns richten sollen:

„Erst durch die Kraft, das Vergangene zum Leben zu gebrauchen und aus dem Geschehen wieder Geschichte zu machen, wird der Mensch zum Menschen.“⁷

So verstandenes Festhalten (Fiktion) an dem Gedächtnis dient also vor allem auch der Frage nach der eigenen Identität.

„Erinnerung hilft, die Gegenwart wahrzunehmen, gibt ihr Sinn und ordnet sie zwischen Vergangenheit und Zukunft ein; als solche produziert sie Identität. Nur durch sie kann die Wirklichkeit Gestalt annehmen.“⁸

Wie können wir also Fiktion betreiben und über historische Gegenstände Debatten führen?

Der erste Ansatz einer möglichen Lösung dieses Problems ist durch die Analyse des Problems gegeben: Werden Missstände aufgedeckt und im Bewusstsein verankert, kann ein Diskurs stattfinden.

„Nur eine Kritik des Gedächtnisses bewahrt die historische Erkenntnis vor dogmatischen Schlüssen.“⁹

Durch gemeinsame Geschichtsbilder, Wertvorstellungen und einem gemeinsamem historischem Selbstverständnis eignen sich unter anderem Gruppen, Nationen oder einzelne Personen die Vergangenheit in einer bestimmter Weise, mit einer bestimmten Deutung und eventuell zu einem bestimmten Zweck, an. Die Gegenwart wird durch die Gruppe über ein gemeinsames Verständnis der Vergangenheit interpretiert. Die unbefriedigte Bedürfnisse die zur Identifi-

6 <http://de.wikipedia.org/wiki/Fiktion>

7 Nietzsche, Friedrich, Vom Nutzen und Nachteil der Historie, in: Unzeitgemäße Betrachtungen, Goldmann: 1999.

8 Francois, Etienne, Deutsche Erinnerungsorte, München 2001.

9 Ricoeur, Paul, Das Rätsel der Vergangenheit, in: Essener Kulturwissenschaftliche Vorträge 2, Göttingen 2000.

kation geführt haben, können zu einer Spaltung der Gruppe und bis zu psychischen Störungen Einzelner führen ('**Identitätskrise**' Siegmund Freud)¹⁰.

Eine Aufschlüsselung der Dilemma zum Herstellung des Friedens erläuterte Alexander Mitscherlich in seine Rede anlässlich der Verleihung des Friedenspreises des Deutschen Buchhandels am 12. Oktober 1969 in der Frankfurter Pauluskirche:

„Die Fähigkeit, in Lebenslagen von sehr unterschiedlichem Gewicht sich aggressiv zu verhalten, geht auf eine aggressive Grundbegabung der Gattung Mensch zurück. Die Zielvorstellung aller Kultur, sobald das nackte physische Elend überwunden ist, besteht demnach in der Milderung der feindseligen und zerstörischen Formen von Aggression durch die Förderung ausgleichender seelischer Kräfte wie Mitgefühl, Verständnis für die Motive des anderen...“¹¹

Ivica Košak

geht nicht nur darum zu zeigen, wie ein Zusammenleben in Vielfalt gelingen kann, sondern auch, dass das friedliche Miteinander in Respekt und Toleranz ohne Alternative ist.

Frieden ist von Bedeutung

Das friedliche Miteinander der Menschen unterschiedlicher Religionen und Kulturen sei für die Zukunft dieser von Veränderungen und Globalisierung geprägten Welt von vitaler Bedeutung, hieß es.

Wiesbadener Tagblatt
RHEIN MAIN PRESSE

Buchbesprechung und Diskussion in der Stadtbücherei

29.09.2012 - IDSTEIN

(red). Die traditionelle Buchbesprechung mit Diskussion, zu der die Kroatische Kulturgemeinschaft in Idstein eingeladen hat, fand in der Stadtbücherei am Europäischen Tag der Sprachen, während der Interkulturellen Woche statt. Dass gute Gespräche zu den wichtigsten Argumenten für die Teilnahme an dieser Runde zählen, hat diese multikulturelle Veranstaltung mit einem Publikum aus mehreren Nationen erneut bewiesen.

„Willkommen zu sein, wer immer man ist“ - unter diesem Motto stand die Interkulturelle Woche. Willkommen zu sein, wer immer man ist: Diese Erfahrung hat wenig mit der Realität vieler Migranten zu tun. Und die vorgestellten literarischen Werke beschreiben wahre Hintergründe und Ursachen für Migration. Es

10 Sigmund Freud: Die Verdrängung. In: Das Unbewußte. Schriften zur Psychoanalyse. S. Fischer Verlag 1963, Seite 69, zuerst erschienen in: Zeitschrift f. Psychoanalyse 1915, Bd. III; Gesammelte Werke, S. Fischer, Bd. X

11 Alexander Mitscherlich: Über Feindseligkeit und hergestellte Dummheit. Europäische Verlagsanstalt, Hamburg 1993.

Die Referenten Dr. Asghar Fassihi (Iran) und Ivica Košak (Kroatien) stellten folgende Bücher vor: „Leila - Ein bosnisches Mädchen“ von der Bestsellerautorin Alexandra Cavelius sowie „Opfer - Beute - Boten der Humanisierung?“, ein Sammelband über Wahrnehmungen von Frauen im Krieg, herausgegeben von Dr. Marijana Erstic, außerdem „Fräulein Hallo“ und „Der Bauernkaiser“ des chinesischen Autors Liao Yiwu. Liao Yiwu ist der Träger des Friedenspreises des Deutschen Buchhandels 2012.

Realität versus Virtualität

Die Teilnehmer erfuhren, wie Literatur und Film eine Realität übermitteln können, die mit der subjektiven Realität nicht mehr übereinstimmt. Literatur kann auch Einsichten in die Unvereinbarkeit des Realen und des Virtuellen gewähren und ist darum auch eine der zentralen narrativen Techniken der Vergangenheits- oder aber auch Krisenbewältigung.

Somit werde sich die Sprachfindung, auch die durch die Literatur geliehene Sprachfindung, in dem neugesellschaftlichen Kontext der Migranten „*Gehör verschaffen*“ müssen. **Ziel dieses Abends war es, zum Verständnis und zur Wertschätzung der Sprachen und Kulturen beizutragen. Sprachfindung als Überwindung von Sprachgrenzen ist auch eine wichtige Überlebensstrategie in Krisensituationen.**

PRESSEMITTEILUNG:**KULTURELLE IDENTITÄT ALS BRÜCKE
ZUM ZUSAMMENLEBEN DER GENERATIONEN**

Info-Stand, Vorträge, Podiumsdiskussion und Workshop anlässlich der EU Woche 2012, Wiesbaden, am Donnerstag, den 10. Mai 2012.

Referenten:

Dr. Ante Bilokapić, Pfarrer der Kroatischen katholischen Mission in Wiesbaden

Ivica Košak, Vorsitzender der Kroatischen Kulturgemeinschaft e.V.

Vedrana Moslavac, Lehrerin des muttersprachlichen Unterrichts in Hessen

Silvana Dadić, Koordinatorin des Clusters für Lernen von Fremdsprachen, Split

Vesna Liljanić, Krankenschwester im Pflegedienst (Wiesbaden)

Die Republik Kroatien ist designiertes 28. Mitglied der Europäischen Union. Sie war traditionell ein Auswanderungsland. Zwei Auswanderungsgruppen, die Burgenland-Kroaten (R. Österreich) und die mährischen Kroaten (Tschechische Republik) haben sogar den Status einer Minderheit errungen. Europa-weit leben ca. 500 000 kroatische Auswanderer und ihre Nachkommen.

Kulturelle Identität vermittelt nicht nur ein Zusammengehörigkeitsgefühl, sondern sie ist eine wichtige Stütze für das Zusammenleben von Generationen.

Ein Infostand mit literarischen Werken aus der Migration soll Anstöße dazu geben, sich mit der kulturellen Entwicklung auseinander zu setzen.

In der Podiumsdiskussion werden nicht nur historiografischen Fakten besprochen, sondern es sollen auch die Visionen angesprochen werden, die für das Miteinander in einem Vereinten Europa noch zu verwirklichen sind.

Ein abschließender Workshop in Form eines Info-Cafés soll allen Beteiligten die Möglichkeit geben, eigene Ideen, Eindrücke aber auch Probleme und Ängste auszusprechen und mit einzubringen.

WELTLADEN

„Der faire Handel ist eine Handelspartnerschaft, die nach mehr Gerechtigkeit im internationalen Handel strebt. Durch bessere Handelsbedingungen und die Sicherung sozialer Rechte für benachteiligte Produzenten und Arbeiter leistet der faire Handel einen Beitrag zu einer nachhaltigen Entwicklung“, heißt es auf der Homepage des Idsteiner „Weltladens“. Deshalb bieten „Weltläden“ ein breites Angebot attraktiver Produkte, die dazu beitragen sollen, die Existenz der Erzeuger im Süden zu sichern. Sie werden alle fair gehandelt, viele stammten bereits aus ökologischer Produktion.

Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. ist ein Gründungsmitglied

Die am 18. Oktober 2012 gegründete Trägergenossenschaft des Idsteiner Weltladens bereits 20 Mitglieder.

Die Erlöse des Weltladens sollen in die Unterstützung sozialer und wirtschaftsfördernder Projekte in den Ländern des Südens, jedoch auch in interkulturelle Bildung und Austausch fließen.

Nachhaltige Entwicklung

„Wir möchten zeigen, dass die Idee der nachhaltigen Entwicklung und die Sicherung der Lebensgrundlage für künftige Generationen nicht nur etwas für die Weltpolitik ist, sondern auch für den Frühstückstisch“, so die Botschaft des „Weltladens.“

<http://www.weltladen-idstein.de/>

SVJETSKI DAN KNJIGE 2012.
Hrvatski autori u Wiesbadenu

Apel za pisanu riječ

- Na jednom predstavljanju knjige htio sam govoriti svom čovjeku, ali nije ga bilo. Nažalost, Hrvati ovdje u tuđini su nezainteresirani za knjigu, za hrvatsku knjigu. Molim vas, napravimo nešto da se to promijeni. Moramo na neki način uzdignuti hrvatsku knjigu među Hrvatima, možda stvoriti i neku nagradu za najbolju hrvatsku knjigu među iseljeničkim autorima, jer Hrvati u tuđini više ne prepoznaju svoje - ustvrdio je hrvatski pjesnik Zdravko Luburić na literarnoj tribini održanoj u Wiesbadenu povodom **Svjetskog dana knjige i autorskih prava**.

da oni ne mogu financirati tisak koji je doista skup. Naravno da se danas sve vrti oko financija, ali u konačnici kada autor gleda kako ljudi npr. na promociji kupuju njegovu knjigu, ni u jednom trenutku ne razmišlja o zarađenom novcu, već o tome u koliko će se mjeri čitatelj uživjeti u njihovo djelo i hoće li mu se svidjeti - kazala je Dokoza.

Paradoks je da su Hrvati u iseljeništvu nezainteresirani za hrvatsku knjigu dok Hrvati u domovini nemaju novca za knjigu.

Osim Luburića i Dokoze, na literarnoj tribini su se svojim radovima predstavili književnici i publicisti, Ivona Golemac, Lidija Marić, Katica Kiš, Ljubica Turić i Ranko Ćetković, te urednici časopisa RIJEČ, Vedrana Moslavac i Ivica Košak.

Ranko Ćetković, Ivonna Golemac, Lidija Marić, Zdravko Luburić, Mariojana Dokoza, Katica Kiš, Ljubica Turić, Ivica Košak, Vedrana Moslavac

Govoreći o kulturi, njenoj stabilnosti i dubini koja bi trebala biti utkana u hrvatskog čovjeka, Luburić je ustvrdio: - kako knjige među iseljenim Hrvatima zapravo i nema te kako je to zabrinjavajuće i žalosno.

Žalosno je i to, kazala je i autorica i novinarka Marijana Dokoza, što je izdavaštvo danas spalo na niske grane, ne štiti autore niti gleda na njihove interese. - Autori su danas prepušteni sami sebi, sami se bore da dođu do publike, da čitatelj uzme u ruke to njihovo djelo. Vjerojatno najgore što se jednom piscu može dogoditi, a to je gore i od toga da vas odbiju zbog loše napisanog djela jest kada vam nekolicina izdavača kaže kako imate izvrsnu knjigu, ali je situacija takva

obilježiti 170 godina rada Matice hrvatske kao kulturne institucije te spomenuti 450 godišnjicu Novog testamentra na hrvatskom jeziku i glagoljici, a tiskanog u njemačkom gradu Tübingenu.

Marijana Dokoza

Pjesnik i prevoditelj **ZDRAVKO LUBURIĆ** rođen je 1942. godine u Pakracu. Piše na njemačkom, francuskom i hrvatskom jeziku. Godine 1946. s roditeljima se preselio u Ivankovo kraj Vinkovaca. Školovao se u Ivankovu, Zagrebu, Varaždinu, Kölnu i Hagenu. Od 1966. živio je u Remscheidu u

Njemačkoj gdje je radio kao službenik općine. Potom je predavao njemački i hrvatski jezik na Visokom pučkom sveučilištu u Hückeswagen. Zdravko Luburić već od gimnazijskih dana piše i objavljuje pjesme. Prvim radovima javlja se u dvanaestoj godini u »Pioniru«. Pjesme su mu zastupljene u mnogim antologijama u Hrvatskoj, Njemačkoj i Belgiji na njemačkom, francuskom i hrvatskom jeziku.

Pjesnik i prevoditelj Zdravko Luburić danas živi u gradiću Yvoiru blizu Namura, Belgiji i u Remscheid-Lennepu, Njemačka.

NEŠTO SE OD NJEGA IZMOLJAVA

*Već star, traljav, jadan, propao u šutnju, oronuo
kao nepokretno vrijeme, vonja na baćene dronjke,
izgubljen u cvatu svojih nabora,
opkoljen šutnjom i tajnim šumovima, protjeran
iz ovih očiju ovdje, zasjenjen začuđenim satima,
sam na kraju svijeta,
postavljen uz šutnju zaboravljenim rukama,
gušen s njima se izdužuje, tako izdužen nekim
dostojanstvom
sam svoja usta nagriza, izbacuje zatomljene jecaje
i ne plače, on nikada ne plače, samo se smije.*

*Ostao je samo njegov smijeh bez suza koji se ceri
svojom transparentnom trajnosti nekog drugog
čovjeka
koji naglo taj njegov prostor tamni
i ne miće se od njega, samo pokraj njega tiho stoji,
stoji i ne miće se više, i neki tihu šum iz međuprostora
od jednog teistog čovjeka.*

*Njegova samoća, došla iz daljine s tamnim očima,
izgledala je tako sama i bespomoćna kao
život jednog djeteta koje ništa ne zna.
Ona ga dotiče sa stisnutim šakama
i istodobno sluša ono daleko – tupo – bijelo
koje se kreće, glasno civili*

*i cijela ljupkost života, očima iščezla,
strašnom sporosti trga svakoj sjeni noć.*

*Iz daljine se čuje noćna ptica kako zavija.
Negdje тамо iznenada izranja crni mramor
i odpoče svijetliti crno
ili je to neka crna ruka koja samo ovdje
njegovu sjenu traži.
Tamno indigoplava noći klizi,
klizi, gleda, sluša, sluša koja usta daju odgovor
iz natpisa koji miruje u odrpanoj pojavi ljudi
bez epitafa,
bez identiteta, a od njega nešto izmoljava.*

PLAVA RUŽA

*Njegov glas, silom nametnute sudbine
govori i izvan njegova tijela.
On ima druge duge ruke, druge zureće oči
koje zasjenjuju njegove nepomične suhe suze.
Vezan s njegovom slikom tumara s njim,
potiskuje na stranu sve postavljajući
čista odgovore bez pitanja,
i s odgovorom pita bez pitanja mahovinu punu tajni
pridošlu kao drugi smijeh iz duboke molitve ruže,
hladne kao zima.
U njoj ledena ukočenost zavija.*

*Sa strašnom sporosću slijedi škrbine i nabore,
a šuštanjem mjeri sve podzemne prostore i sluša
ona otvorena groblja koja se smiju,
a onda plaču sama oko sebe.*

*Sad se njegov glas izgubio u drugom glasu
i stalno i uvijek ponovno želi da prispije do ništavnosti
iz koje izlazi vrijeme s nekim jadnim raspalim siluetama.
Reci mi tko je on u njihovoj velikoj šutnji.
Njegove širom raskriljene oči i raširene zjenice posuđene
s njegovim glasom njemu nešto došaptavaju,
istodobno u onog gnjevnog stvora pilje
koji težak kao nebeski uteg pozajmljen,
vremenu lagano i hladno kida iluzije.*

*Iluzije slite u glasove nekog života, slite u drugi život
umišljenom čežnjom njegovih poljubaca,
one žele govoriti s njim, a poslije s onim iskriviljenim ustima
koja iskaču iz smijeha onog plemenitog i niježnog mrtvaca
ili zaboravljenih ljudi istjeranih iz tame.*

*Bez otpora oni se ne gledaju, ipak oni stoje
jedni uz druge lagano i hladno
i gledaju otvrdlim očima plavu ružu koja leti
plavim prostorim između neba i pijeska
užasno iznakažena velikim crnim križevima.*

Zdravko Luburić

PROGOVORI

*Otvara li literatura nove perspektive
bolje nego politička akcija?
Boualem Sansal*

Savezna Republika Njemačka posvećuju tјedan uoči Blagdana plodova šarenom mnoštvu građana iz redova doseljenika i migranata. To je tzv. Tјedan interkulture - Interkulturni tјedan. Različite organizacije koriste ovu prigodu za tematiziranje problema stranaca, migranata i useljenika. Ne mali broj (20%) stanovnika Njemačke stranog je porijekla. Mnogi su ovdje našli utočište pred progonom, bilo u vlastitoj domovini, bilo da je matična zemlje doživjela stranu agresiju. Petak na kraju Tјedna interkulture posvećen je upravo tim izbjeglicama. Ovogodišnji moto za spomen Interkulturnog tјedna glasio je: **Dobro si došao, ma otkuda bio!**

U nizu programa kulturnih društava, socijalnih organizacija i vjerskih zajednica, u Njemačkoj se tog dana sa posebnim naglaskom razmatraju problemi; uzroci i posljedice, a koje nastaju u samom progonu ili su vezeni na diskriminirajući karakter nasilja. U ratnom se pak nasilju ističe posebno položaj žena kao višestruke žrtve. Povijest međuljudskih sukoba bilježi seksualno nasilje nad ženama u svim epohama kao neku vrst kolateralne štete. Nova je kategorija u vrednovanju zlostavljanje žena nastala u ratu na teritoriji bivše Jugoslavije, gdje se silovanje upotrebljavalo kao oružje u strategiji etničkoga čišćenja. Progovoriti o toj temi kroz literaturu i filmsku umjetnost, više je nego otvaranje nove perspektive, kako je to ukazano na Znanstvenoj radionici o ženama u ratu 2010. godine na Sveučilištu Siegenu.¹

A literarna tribina pod naslovom Progovori – fikcionalni odraz genocidnog zlostavljanja žena tijekom rata je bio jedan lokalni doprinos **Hrvatske kulturne zajednice u Njemačkoj** u okviru Interkulturnog tјedna 2012. Na ovogodišnjoj tribini promoviran je zbornik radova s navedenog znanstvenog skupa Žena u ratu. Zbornik radova izdaje se u knjizi pod naslovom: „Žrtve - pljen - glasnogovornice humanizacije? (Opfer - Beute - Boten der Humanisierung?)“ u izdanju koautorice i voditeljice znanstvene radionice u Siegenu, dr. sc. Marijane Erstić.² U toj je radionici obrađen pristup u književnosti i filmu prema seksualnom nasilju nad ženama u ratu. Tim znanstvenih radnika i publicista posvetio je svoje istraživanje, ne na izvornu dokumentaciju ili osobne iskaze žrtava, nego analizu odraza njihove patnje u književnim i filmskim radovima.³

1 Quelle: <http://www.uni-siegen.de/start/news/oeffentlichkeit/314865.html>

2 Slavija Kabić, Marijana Erstić (Hrsg): Opfer - Beute - Boten der Humanisierung? Zur künstlerischen Rezeption der Überlebensstrategien von Frauen im Bosnienkrieg und im Zweiten Weltkrieg. Transcript 2012.

3 Elisabeth von Erdmann: Vergewaltigung als Kommunikation zwischen Männern. Kontexte und Auseinandersetzung in Publizistik und Literatur. Marijana Erstić: „Glück“ (2009) – Eine Skizze zu Ferdinand von Schirachs Kurzgeschichten mit einem Blick auf den gleichnamigen Spielfilm von Doris Dörrie (2011). Uta Fenske: Den Krieg bezeugen: STURM (2009). Walburga Hülk, Gregor Schuhens: Wie stereotyp darf ein Kriegsfilm sein? Max Färberböcks ANONYMA – EINE FRAU IN BERLIN (2008). Slavija Kabić: Namenlos, gesichtslos, austauschbar: Menschlichkeit und Bestialität im Roman Als gäbe es mich nicht von Slavenka Drakulić. Hermann Korte: Aktivierung des Weißraums. Zur Typographie des Schweigens in E 71. Mitschrift aus Bihać und Krajina. Britta Künkel: BERLIN '36. Erfahrungen einer jüdischen Sportlerin in der NS-Zeit und die filmische Umsetzung. Dunja Melčić: Die post-jugoslawischen Kriege in den Massenmedien. Eine kommunikationstheoretische Betrachtung mit besonderer Berücksichtigung der Massenvergewaltigung. Tanja Schwan: „Die Grenzen meiner Sprache sind die Grenzen meines Körpers.“ Zur filmischen Inszenierung von Schmerz in ES-MAS GEHEIMNIS. Ludwig Steindorff: Der Krieg in Bosnien-Herzegovina. Mehr als Konkurrenz der Erinnerungen. Natasza Stelmaszyk: Die Antigone von

Takov pristup omogućava, prije svega lakši pristup za publiku. Knjiga ili film postaju na takav način posrednikom u javnoj komunikaciji ili pak odnosu prema žrtvi, ali isto tako i prema počiniteljima. Mi svakodnevno susrećemo žrtve i počinitelje. Jedni i drugi dijele našu svakodnevnicu bez prepoznatljivog vanjskog obilježja. A zadaća je umjetničkog djela da se ne zaboravi ono što žrtve ne mogu potisnuti u zaborav.

I u suvremenim sukobima, u kojima su žene i dalje manjina među borcima i onima koji idu u rat, ipak one trpe najveću štetu. Žene se suočavaju sa specifičnim i ponižavajućim oblicima seksualnog nasilja, koje se vrši sistematski s ciljem ostvarivanja vojnih ili političkih ciljeva. Rat je uvijek utjecao na muškarce i žene na drugačije načine. Muškarci se iz rata vraćaju kao heroji, žene ostaju žrtve. Žene su prve koje pogada raspad infrastrukture, jer se bore da održe obitelji i brinu za stradale. I po okončanju sukoba, žene ostaju posljedice seksualnog nasilja, uključujući neželjene trudnoće, spolno prenosive infekcije.

U patrijarhalnim, dakle maskulino dominantnom društvom prijeti i stigmatizacija. Prijetnja seksualnog nasilja može se nastaviti i dalje ili čak se i pojačati nakon prestanka sukoba, kao posljedica nesigurnosti i nekažnjivosti. Žene se mogu naći prinuđene da se okrenu seksualnoj eksploraciji kako bi preživjele i izdržavale obitelji. Glasnija od poruke sudske optužnice jeste javno iznošenje svih dimenzija tragedije koju trpe žene, ali koja pogda cijelo društvo.

Fikcionalni odraz genocidnog zlostavljanja žena tijekom rata, glasio je hrvatski podnaslov pozivnice na tribinu. Zašto fikcija? Fikcija predstavlja pričanje priča koje nisu u potpunosti bazirane na činjenicama. Bolje rečeno, fikcija je forma izmišljene naracije, jednog od četiri glavna retorička načina. Iako riječ fikcija potiče iz latinske riječi fictio, „formirati, stvoriti“, fiktivni radovi ne trebaju u potpunosti biti nestvarni, te mogu uključivati stvarne ljude, mjesta i dogadaje. Fikcija može biti pismena ili usmena. Iako svaka fikcija nije nužno umjetnička, fikcija se

Katyń. Die Frauenporträts in Andrzej Wajdas Film DAS MASSAKER VON KATYŃ.

smatra kao forma umjetnosti i/ili zabave.⁴

Kada se govori o Lejli, romanu o bosanskoj djevojčici koja je pretrpjela višegodišnje zlostavljanje (roman Alexandre Cavelius⁵) pomalo je riskantno uvesti pojam fikcije i sjećanja. Sjećanje ovdje nije bilo motor stvaralaštva, nego u mnogo većoj mjeri radi se o traumi. Da bi se trauma prebrodila, potrebno je o njoj govoriti. U romanu je Leila prvo zanijemjela, a i kad je progovorila, ona priča u trećem licu. „Kao da me nema“ - prema istoimenom romanu Slavenke Drakulić. Spisateljica Cavelius izlaze u prvom licu, što bi bio jednostavan izazov za empatiju da tu nije „time line“ fiktivnog dnevnika mame koji nas vraća iz fikcije u zbilju. Urušavanje (Kristaliner Verfall) zbivanja se ne događa u sjećanju, nago u zbilji svakodnevnic. Povijest (zapis sjećanja) je u pravilu epopeja (nostalgija?) herojskih djela. Kod spisateljice Cavelius heroji ne postoje! Leila susreće samo trivijalne protagoniste humanizma, one koji u svakom trenutku mogu iznevjeriti i postati nasilnici. I poslije završetka rata nastavlja se sukob konkurenkcije sjećanja.⁶ Ovaj sukob nastaje u ne nužnoj razlici vrednovanja historiografskih činjenica, a kod kojega svako pronađe svoju priču. Opasnost i prijetnja suživotu predstavlja burna rasprava o povijesnoj slici na Balkanu, a koja dokazuje napetost između povijesti u smislu identiteta memorije i historiografije kao objektivirane zapisa. Ova diskusija, koja se vodi ne samo kod Južnih Slavena, je slika slijepog patriotizma kao vječno ponavljeni pokušaj konzervativaca da ostvare političke ciljeve, tako da povijest instrumentaliziraju kao nacionalnu svijest i stvore nekakvu vrst kolektivnog sjećanja. Ili kako nam poručuje nobelovac Amartya Sen: Iluzija (povijesnog) identita je ikonski izvor nasilja, a ne nepostojeći sukob civilizacija!⁷

Ovara li literatura nove perspektive bolje ode političkih akcija?

Ovo je pitanje, a koje je postavio Boualem Sansal, Alžirski pisac i primatelj prošlogodišnje (2011.) Mirovne nagrade Saveza njemačkih knjižara u Frankfurtu. Ovogodišnja Mirovna nagrada Njemačkih knjižara dodjeljuje se kineskom piscu Liao Yiwu, koji je, nakon što je bio izložen političkom progonu u Kini, prošle godine emigrirao u Njemačku. Liao Yiwu se iskazao kao glasnogovornik onih koji su u nemoći nanesene patnje zašutjeli.

2012. godina je proglašena – ***Godinom kulturnog dijaloga između Evropske unije i Narodne Republike Kine***, tako ovogodišnja dodjela nagrada za mir nije samo provokacija tipična za samovjerene predstavnike Zapadnih demokracija, nego uistinu iskorak iz šutnje. Kineski disident Liao Yiwu je proveo četiri godine u zatvoru, a njegove su knjige u Kini zabranjene. Unatoč zabrani izlaska iz zemlje, on je uspio doći u Njemačku. Bijeg Liao Yiwua uslijedio je nakon snažna pritišta kineskih vlasti da se njegova nova knjiga o boravku u zatvoru nakon gušenja demokratskog pokreta 1989. ne objavi u inozemstvu.

„**Tražim slobodu da pišem i objavljujem**“ - ovo pravo, a koje zahtjeva Liao Yiwu ima svoje opravdanje i u proglašavanju Europskog dana učenja stranih jezika, a koje se obilježilo upravo u srijedu, 26. rujna – na dan održavanje javna tribine u organizaciji Hrvatske kulturne zajednice iz Wiesbadena. Promociju djela Liao Yiwua izveo je iranski disident, dr. Asghar Fasihi.

Najnoviji izraz sukoba konkurentnih sjećanja jeste oživljavanje sporu kako bi se obezvrijedila međunarodna pravna osuda rata. U napetosti između povijesti i pamćenja, postavlja se pitanje kakav razvoj nacionalnog sjećanja je moguć, kada je kolektivno sjećanje jednog dijela stanovništva u suprotnosti s drugim dijelom društva i u uvjetima gdje vladajuća partija nameće svoju verziju istine?

4 <http://de.wikipedia.org/wiki/Fiktion>

5 Andrea Cavelius: *Leila - ein bosnisches Mädchen*, Ullstein 2001.

6 Cf. Thomas Güde: *Erinnern an Okinawa: Konstruktion von nationalem Gedächtnis in einer Gesellschaft konkurrierender kollektiver Gedächtnisse*. Grinverlag 2011

7 Amartya Sen: *Die Identitätsfalle: Warum es keinen Krieg der Kulturen gibt*, Deutscher Taschenbuch Verlag 2010.

Samo jedno kritičko preispitivanje sjećanja može obraniti historiografiju od dogmatskih zaključaka. Tomu treba suprotstaviti zajedničku percepciju povijesti, njenih vrijednosti te identičnih povijesnih samo po sebi razumljivosti za sve zajednice, narode ili pojedince. Sadašnjost se

u zajednici treba tumačiti na razini zajedničkog razumijevanja prošlosti. Neispunjene potrebe, a koje su dovele do identifikacije (s vlastitim pričom) mogu podijeliti društvo i prema S. Freudu dovesti do psihičkih poremećaja pojedinaca.⁸

U tom svjetlu treba promatrati sposobnost ljudske vrste da reagira na svaki izazov agresivno, a kako je to zapazio Alexander Mitscherlich: „*Kulturna je pak zadaća svake civilizacije da, nakon što su savladane elementarne ljudske potrebe, pristupi ublažavanju neprijateljstva i sva-ke agresivne forme ponašanja i to kroz jačanje suočenja za druge te razumijevanje i tuđih motiva.*“⁹

O tome treba govoriti, a ne šutjeti! Utisak umjetničke obrade na publiku nije manje bolan od direktnog sučeljavanja sa iskazom žrtve, ali olakšava da se iz uvjetne anonimnosti usmjeri pozornost na tragediju podnesenoga nasilja. Umjetnost ovdje služi kao medij, ali i uputa, - kako da se podnese nepodnošljivo i kako živjeti unatoč bolnom sjećanju!¹⁰

Ivica Košak

8 Sigmund Freud: *Die Verdrängung*. In: *Das Unbewußte. Schriften zur Psychoanalyse*. S. Fischer Verlag 1963, Seite 69, zuerst erschienen in: *Zeitschrift f. Psychoanalyse* 1915, Bd. III; *Gesammelte Werke*, S. Fischer, Bd. X

9 Alexander Mitscherlich: *Über Feindseligkeit und hergestellte Dummheit*. Europäische Verlagsanstalt, Hamburg 1993.

10 Epilog: Svjedočanstvo žrtava nasilja (iz logora Omarska, ljetо 1992.) pred UN tribunalom doprinijelo je i novom vrednovanju u međunarodnom pravu: - silovanje u ratu je danas u međunarodnom pravu okarakterizirano kao ratni zločin!

Hrvatski znanstvenik, Ivan Đikić dobio nagradu „Gottfried Wilhelm Leibniz“ za 2013. godinu

Hrvatski znanstvenik dr. Ivan Đikić, profesor na Sveučilištu Goethe i direktor Buchmann Instituta u Frankfurtu, dobitnik je najprestižnije njemačke znanstvene nagrade „Gottfried Wilhelm Leibniz“ za 2013. godinu, za svoj rad u otkrivanju složenih funkcija proteina ubikvitina, objavila je Njemačka znanstvena zaklada (DFG) koja dodjeljuje tu najveću novčanu znanstvenu nagradu u svijetu u iznosu od 2,5 milijuna eura.

Predsjednik Goetheova sveučilišta profesor Werner Müller-Esterl čestitao je svomu kolegi rekavši da je za njega „Ivan Đikić idealan znanstvenik koji s entuzijazmom i neiscrpnom energijom pristupa znanosti i podučavanju studenata, a osobito mi se sviđa njegova kreativnost, konceptualno razmišljanje i originalna vizija vođenja instituta i projekata u znanosti.“

Frankfurter Allgemeine Zeitung proglašio je Đikića i 2010. godine jednom od osoba godine u njemačkoj pokrajini Hessen, a postao je i član glasovite Leopoldine, njemačke akademije znanosti i umjetnosti.

U časopisu „Molecular Cell“ objavljeno je otkriće dr. Ivana Đikića o mehanizmima pomoći kojih se stanice sisavaca mogu očistiti od raznih uzročnika bolesti.

preživljavanje u teškim vremenima, a tijekom evolucije ona se razvila u neku vrstu procesa samočišćenja. Vrijednost autofagosoma je u tome što oni točno znaju koje bjelančevine i organe trebaju razgraditi – objašnjava dr. Đikić.

Sam proces poznat je već 30 godina, no nitko se dosad nije sjetio potražiti receptore koji ga čine selektivnim. Međunarodni tim znanstvenika u kojem je dr. Đikić identificirao je proteine koji djeluju kao receptori autofagije, koji su već duže vrijeme povezani s razvojem tumora i neurodegenerativnih bolesti.

Profesor Đikić je do otkrića došao u suradnji sa znanstvenicima s norveškog sveučilišta Tromso, izraelskog instituta Weizmann i japanskog instituta Tokyo metropolitan, a radi se o čišćenju stanica od naslaga bjelančevina, oštećene organele i bakterija.

Profesor Ivan Đikić, dobitnik je i nagrade Ernst Jung za medicinu. Zaklada Ernst Jung za znanost i istraživanje objavila je kako je dr. Đikić laureat za 2013. godinu. Uz nagradu, koju će primiti 3. svibnja u Hamburgu, Đikić će dobiti i 150 tisuća eura.

Zaklada Jung za znanost i istraživanje od 1976. svake godine dodjeljuje nagradu za medicinu Ernst Jung i to za znanstvena postignuća koja imaju terapeutsko značenje i utjecu na metode liječenja. Nagradu je utemeljio hamburški brodovlasnik i trgovac Ernst Jung koji se zanimalo za utjecaj medicinskih i biomedičinskih istraživanja na dobrobit pacijenata.

Ivan Đikić (★1966. u Zagrebu), Diplomirao je 1991. na Medicinskom fakultetu u rekordnom roku od četiri i pol godine s prosječnom ocjenom 5,00. Pet godina (od 1992. do 1997. godine) bio je na usavršavanju u laboratoriju prof. dr. Josepha Schlessingera u New Yorku. Godine 2002. izabran je za redovitog profesora Medicinskog fakulteta Sveučilišta J. W. Goethe u Frankfurtu.

- U vrijeme gladovanja stanice "stežu remen", pa počinju probavljati vlastite bjelančevine i stanične organe. Taj proces, poznat pod nazivom autofagija, odvija se u posebnim organelama koje se zove autofagosomi. Tu strategiju su razvile stanice kvasca za

Red.

VIŠAK POVIJESTI U HRVATA

Sokrat je slovio za mudraca.

Jednog ga dana potraži neki čovjek i reče:

-Znaš li što sam sve čuo o tvome prijatelju?

-Trenutak, odgovori Sokrat. Prije nego mi ispričaš volio bih da prodeš jedan brzi test:

jesi li to što mi želiš reći prosijao kroz tri sita?

-Tri sita?

-Da, odgovori Sokrat.

Prije nego ispričaš neke stvari o drugome, dobro je da uzmeš malo vremena i presješ ono što želiš reći.

To nazivam test od tri sita!

Prvo je sito Istine.

Jesi li provjerio da je istinito ono što mi želiš ispričati?

-Ne, pa i nisam. Nisam viđio samo sam čuo kako pričaju.

-Dobro! Ne znaš dakle je li to istina.

Probajmo iznova:

Pokušajmo prosijati drugačije, sada ćemo uzeti sito Dobrote.

Ono što mi želiš ispričati o prijatelju, je li nešto dobro?

-Ne, baš suprotno! Čuo sam kako se tvoj prijatelj loše ponio.

-Dakle, nastavi Sokrat,

želiš mi ispričati loše stvari o prijatelju a nisi siguran jesu li istinitne.

To i nije baš ohrabrujuće!

Još uvijek možeš proći test, jer je ostalo još sito Koristi. Je li korisno da mi ispričaš sve što je moj prijatelj napravio?

-Korisno?

Pa i ne, ne vjerujem da bi ti to moglo koristiti.

-Dakle, zaključi Sokrat,

ono što si mi htio ispričati

nije ISTINA, ni DOBRO, ni KORISNO,

pa zašto bi mi pričao.

Ne želim ništa znati od onoga što si mi htio ispričati, i tebi će biti bolje da sve to zaboraviš.

služiti organizaciji društva, a ne njegovoju podjeli.

Višak ili manjak povijesti ostati će vječna tema. Možemo se složiti sa tvrdnjom kako u Hrvata nema viška povijesti jer mi povijest premašo poznajemo. No tu počinje i dilema: O kojem povijesnom sadržaju govorimo. Načelno, zbog metodičkih razloga ostajem pri uvjerenju kako historiografija treba ostati nabranjanje onoga što se dogodilo. I to kronološki korektno. Dopuštam, kako se u jednom drugom kontekstu, za potrebe sociološke ili politološke znanosti, razviti modeli promatranja na temu – kako bi bilo da je bilo? Ali rekoh za potrebe znanosti, pri čemu isključujem edukaciju.

Visoko cijenim i politički cabaret, u kojega se pretjeranim izobličavanjem onoga što se dogodilo ili moglo ili pak i trebalo dogoditi, sa ciljem kako bi se publika senzibilizirala. Nasuprot tome gajim izvjesnu bojazan, ovo je blago rečeno, kod uporabe povijesnih NE-činjenica, a koje se mogu zloupotrijebiti u demagoške svrhe. Metoda je prepoznatljiva: – Podilaženju srovnovom karakteru primitivnog mentaliteta naroda što je preživljava u pasivnim krajevima iliti opće lošim uvjetima života. Dakako treba istaknuti kako se ne radi samo o nacionalnom obilježju, jer taj mentalitet pored balkansko-dinarskog geografskog područja nalazimo i u Texasu, na Siciliji, u Kambodži, Sudanu....

Svrha te metode nam je isto tako iz povijesti poznata: Demagoško talasanje neupućenih masa (jer oni što čitaju politološke traktate ne čitaju baš puno toga drugoga), ne bi li se iz erupcije probuđenih nagona dogodio presedan koji će opravdati još jedno razbojništvo silnika. Oprobana demagoška metoda je prikazivanje tuđe krivnje kako bi se skrenula pažnja ud vlastitih grešaka. Na teritoriju biše Jugoslavije je devedesetih godina vođeno nekoliko istovremenih ratova. Protagonisti separatističkih ili čak revanšističkih vojnih pohoda ne mogu se danas pozivati na tuđe zločine da bi se otkupili iz krivnje lažnih obećanja, ratnog huškanja, a još manje posljedica takvog djelovanja.

To ne ukazuje na zločudnu posebnost fašizma ili boljševizma nego na društvenu zbilju homo sapiensa. I merkantiliški kapitalizam je u stanju sa relativno tankim managementom zavesti mase (potrošača), a klerikalizam to isto čini sa sljedbenicima.

Znam da je vrlo privlačno, nešto kao melem na ranu, predstaviti stvari onako kako bi se one mogle dogoditi. U mašti publike se to onda percipira kao da se to trebalo dogoditi. Neminočnost koja slijedi je traženje krvca zato što se nešto nije dogodilo. Zvonimirovo prokletstvo je jedna takva legenda. Ovu društvenu dilemu nalazimo i u literaturi na njemačkom jeziku u knjizi Kroatien¹. Tako boj na Krbavskom polju nije izgubljen zbog snage nadmoćnog neprijatelja, nego tek zbog predvidljive strateške pogreške bana Derenčina. A budući da se radi o predvidljivoj pogrešci, nju spekulativna povijest pretvara u legendu o mogućnosti drugačijeg ishoda događaja. U tom smislu Hrvati ne pate samo od viška povijest nego i od frustracije nastale imaginacijom neostvarenih mogućnosti.

Iz tog ja razloga razlikujem javne nastupa pro-pedeutičkog karaktera, sa stanovišta znanstveno utvrđenih podataka od terapeutske vještine umjetnika koji i kroz povijesne romane smiju i dapače moraju prikazati svoje viđenje događanja.

Problem povijesti u Hrvata ne leži, po mom mišljenju u manjku ili višku, nego u ne poznavanju iste. Ne mali je broj naših (hrvatskih) problema proistekao zato što mi tumačimo, umjesto da

¹ Profesor Ludwig Steindorff: Kroatien, Vom Mittelalter bis zur Gegenwart, Verlag Fridrich Pustet, Südosteuropa-Gesellschaft, München, 2001. ISBN 3-7917-1734-0

učimo povijest. A katastrofe su nas pogađale kada se tumačilo ne ono što je poznato, nego nepoznato. Navodim dva primjera:

1. - Podaci o porijeklu Hrvata su nepotpuni. Smiona hipoteza o perzijsko-arijevska porijeklu hrvatske nacije je u NDH služila za opravdanje rasnih zakona. Ugledni Nijemac hrvatskog porijekla, grof Jakob zu Eltz Vukovarski ističe na skupu u Mainzu 2003. godine, kako se to događalo jer: - "Hrvati su htjeli biti nešto što nisu!"

2. - Nepoznavanje povijesti susjednih naroda kao i nepoznavanje povijesti prijašnjeg stanovništva na teritoriju današnje hrvatske države stavlja nas u trajnu nepriliku dokazivanja kako imamo pravo živjeti tamo gdje smo. Zašto ne bi bilo samo po sebi razumljivo da smo i mi potomci (nasljednici) romanskog stanovništva na istočnoj obali Jadrana². Sa pravom na samoupravu na mjestu življenja. I umjesto da brani «hrvatska samoupravna» prava na vlastitom teritoriju. General Borojević ulazi sa hrvatskim k.u.k trupama 1915. u Italiju da suzbije iredentu. Njegova ponuda (hrvatskom-)jugoslavenskom odboru, da im stavlja svoje oružane snage na raspolaganje, dolazi 1918. prekasno. Dalmacija je u to vrijeme neposredno ugrožena da napadnutom i kasnijem pobedniku Italiji (talijanskoj iredenti) bude dodijeljena za nagradu. Isto tako bi se mogli pitati, što bi se dogodilo, da hrvatska (k.u.k.) mornarica nije torpedirala *triple entante* brod na kojem je naš Tin Ujević sa hrvatskim dobrovoljcima plovio u Domovinu sa namjerom podizanja revolucije u Dalmaciji? Ili kako bi izgledala Europa danas, da je grof Isolani s hrvatskim krajšnicima prešao na švedsku stranu u *tridesetogodišnjem ratu*, a o čemu je i njemački vojskovođa Wallenstein već razmišljao?

Uistinu, pukovnik Jelačić po naredbi iz Beča napada građansku revoluciju u Mađarskoj u vrijeme kada je svima u Europi jasno kako je vrijeme feudalnih magnata odzvonilo. U Hrvatskoj takvih (feudalaca) poslije likvidacije Zrinskih i Frankopana više nije niti bilo, a Jelačić, nažalost nije imao format takvim postati. Tada je lojalnost Beču bila nešto samoposebi razumljivo i danas neupitno, ali nasuprot tome je lojalnost Beogradu, *a priori* kod Borića veleizdaja hrvatstva.

Već 1918. konstatira dr. Ivo Pilar, kako je - *u kriznim situacijama potrebno sposobno vodstvo, a koje Hrvatskoj nedostaje*³ !

Bonus je u 19. st. u Hrvatskoj bio «*Titel ohne Mittel*»⁴. Austrijska prijevara Jelačića ne leži u za nas nepovoljnoj političkoj, koliko u propalom gospodarskoj reformi. Kaptol kao najveći feudalac u Sjevernoj Hrvatskoj ne čini ništa za svoje podanike! Naprotiv do jozefinske reforme sprječava se razvoj hrvatske inteligencije. Industrijska revolucija (gospodarski napredak) zaobilaze Hrvatsku. Emigrant iz Hrvatske dr. hc. Zagrebačkog Sveučilišta, Nikola Tesla nudi 1892. godine pomoć u elektrifikaciji Hrvatske. U Zagrebačkoj vijećnici ne znaju niti što, kamoli kuda sa "**tim novovjekim izumom**". Kanonik Nikola Dijanešević ukazuju u već 17. st. - Kako postoji potreba za školovanim osobljem u hrvatskom državnom i crkvenom vodstvu. Nasuprot tome isusovački kolegij u Zagrebu, a kojemu je carskim ukazom iz 1669. godine dodijeljen status Sveučilišta, ne izdaje diplome svojim studentima! Bez diplome nema niti karijere. Tko želi potvrdu svog znan-

2 Poznata je i teza kako su Panoni – Slavensko pleme u doba rimske opkupacije migrirali na sjever, (Baltik), te se kao Hrvati, nakon pustošenja Panonije u Avarskom kom plaćaškom pohodu u sedmou stoljeću, vratili u svoju pradomovinu. cf. Stjepan Pantelić: Pradomovina Slavena u srednjem Podunavlju, Laus Split Croatia antiqua Mainz 2002., ISBN 953-190-122-8

3 cf. Ivo Pilar Die Südslavische Frage, Wien 1918 f. 610

4 Naslov bez platnih sredstava, počasne titule koje nemaju vlastiti sredstva za djelovanje

ja morao je na doedukaciju u Trnavu, Rim ili Graz. U tom pogledu moral katoličke Crkve nije, niti je bio bolji od morala ostalih tlačitelja hrvatske samoopstojnosti. Ja ne zastupam niti branim jugoslavenski svjetonazor jednog profesora Kangrge, naprotiv, ali njegovo izlaganje etike je bliže kategoriji ostvarivanja individualnog prava na samoodređenje nego što je to moralna teologija profesora Ivana Fučeka D.I. predstavljena na međunarodnom Samjmu knjiga u Frankfurtu 2004.

Mi danas imamo šansu (konačno!) objelodaniti ne samo vlastito mišljenje nego i sve dokumente stranih arhiva (naravno one koji su nama dostupni)⁵, a taj posao još dugo neće biti završen. Ako umjesto toga budemo tražili krivce i za ono što se i nije dogodilo, nećemo se puno pomaknuti s mjesta, već nam stoljećima dodijeljenog, u zapećku Europe.

I na stranom jeziku (poglavitno njemačkom) pojavljuju se i predstavljaju povijesne komplikacije koje očigledno nemaju zadaču bilo kome osvijetliti dosad nepoznatu istinu o hrvatskoj povijesti nego obraniti političke stavove. Primjer za to je brošura dr. Andelka Mijatovića koja se pod naslovom Hrvati (Die Kroaten) širi kanalima *Hrvatskog svjetskog kongresa* u svijetu. Poslanička brošure nije upućena moćnicima ovog svijeta, a koji su u međuvremenu raskomadali i među sobom kockom podijeli posljednje ruho i imovinu Domovine Hrvatske, takvi stresu «hrvatske istine» poput prašine sa cipela. Brošura je pisana beznadnim idealistima, a koji su ili još vjeruju u samoodređenje naroda, u samoupravu obiteljskih zadruga, u pravdu i u poštenje. Ne s namjerom da ih se podrži, ili razuvjeri, ili da im otvorí oči nego u poganoj namjeri da se ih natjera na nepromišljene činove, prema: - *ne bi li se iz erupcije probuđenih nagona dogodio presedan koji će opravdati još jedno razbojništvo silnika!* Slično djeluje i djelo Josipa Jovića: *Život po protokolima*.⁶ Shodno zaključcima te polit-montaže, u Hrvatskoj za sudbinu hrvatskih državljana nisu krivi (pogrešni) potezi njihovih političkih vođa u prošlosti (velezdaja Zrinskih i Frankopana, kontrarevolucija Jelačića, navrnost Trumbića, kukavičluk Mačeka, religiozni fundamentalizam Stepinca⁷, rasizam i genocid Pavelića, jednoumlje maršala Broza i generala Tuđmana) te pomanjkanje poduzetničkih navika gospodarstvenika ili nedostatka kulturnog stvaralaštva, nego zavjereničke snage mitološkog karaktera. Naivnost takvog razmišljanja je jednako opasna kao i od samog Jovića razotkriveno podlijeganje medija poplavi sadržaja koji zadovoljavaju niske pobude hrvatskih potrošača. Pornografiju i konzumentsku orientaciju (reklame) tiska nije moguće spriječiti, jer tu radi se o zadovoljavanju niskih pobuda, kaže Jović. A zar nije svodničko podilaženje pobudama i to kada se selektivno denuncira i okrivljuje političke protivnike za tragediju hrvatskog naroda i stvara hrvatska *"Dolch Legende"*⁸, umjesto da se prezentiraju činjenice, analiziraju problemi i ponude rješenja? Knjiga, Život po protokolima predstavljati će izazov za nove optužbe i dokaze kako se u *Hrvatskoj restaurira antisemitizam*. Takve optužbe dobivaju sa

5 Već 1917. godine upozorava Ferdinand Šišić na činjenicu kako se dokumenti hrvatske povijesti poglavito nalaze u stranim arhivama. Ferdinand von Šišić, Geschicht der Kroaten, Matica Hrvatska, Zagreb 1917. f 1

6 Josip Jović: Život po protokolima, Zagreb 2004.

7 "Auch der Schauprozeß gegen der Zagreber Erzbischof Aloys Stepinac 1946 dient nicht der Aufarbeitung der – wahrlich dubiosen – Rolle der katholischen Kirche in Kroatein, sondern der Ausschaltung der kirchlichen Oposition nach stalinistischem Muster. Vermutlich wäre in einem rechtsstaatlichen Verfahren viel mehr herausgekommen." M.W. Weithmann, Kriesenherd Balkan, Heyne Verlag, München 1992, f 105

8 Dolch Legende – njemačka legenda o sabotaži lijevih (socijalističkih) krugova kao uzroku za izgubljeni prvi svjetski rat. Faktička nadmoć protivnika se prešućuje.

tom knjigom više nego pokriće i biti će potvrda (*selbsterfühlte Prophezeiung = njem. samoispunjeno proročanstvo*)⁹) Joviću da su «nacionalni Hrvati» izloženi optužbama i klevetama. Hrvatske historiografske činjenice su objavljene i dostupne i uglavnom poznate u svjetskoj javnosti.

UNESCO je 1999. sazvao *Visby-komisiju* (Švedska) koja je trebala ustanoviti načela pisanja povijesnih udžbenika. Donacije u visini od pola milijun Maraka su prikupljene kako bi se počela graditi budućnost i prestalo prizivanje aveti prošlosti na Balkanu!

Na njemačkom govornom području je hrvatska historiografija obrađena u nizu pozitivnih primjera. Georg-Eckert-Institut (GEI) za međunarodno istraživanje sadržaja školskih knjiga je dobro opremljeni kabinet i služi i kao biblioteka Europskom Savjetu.

Niz popularnih izdanja ko što je „Hrvatska u srcu Europe“¹⁰ dozvoljavaju pogled u povijest i kulturu Hrvata i hrvatskih državljanima. Leopold Auburger u svojoj knjizi „Die kroatische Sprache und der Serbokroatismus“¹¹, u kratkoj recenziji Njegoševa Gorskog Vijenca versus Mažuranićevog djela Smrt Smail age Čengića, kako u hrvatskom eposu nema za Njegoša tako tipične žudnje za osvetom. Dapače čak ne postoji u hrvatskom jeziku za Srbijance samo po sebi razumljiva sintagma *osvetiti= posvetiti*.

Nažalost ovo plemenito odliče hrvatskog jezika nije svojstveno i jednoj manjini u hrvatskom političkom korpusu.

U njemačkoj migraciji su ugostitelji značajan gospodarski faktor. U pokrajini NRW postoji udruga ugostitelja (KUZA), ona djeluje manje-više uspješno. Na moje pitanje zašto takve udruge ne postoje i drugdje, dobio sam odgovor, nije im potrebno kad su ugostitelji već članovi u *zna se*¹² kojoj udrudi. A to da tamo služe kao tek krave muzare, uopće ne primjećuju zbog silne im date časti sudjelovati u toj *državotvornoj udrudi*. Tragedija je u tome što takvo ponašanje uzrokuje neprocjenjivu štetu za hrvatsko gospodarstvo (gostioničari nisu izuzetak, naprotiv, profesor Zdravko Tomac ja na tribini Društva bivših studenata hrvatskih sveučilišta (AMAC) 1998. u Frankfurtu izjavio kako tadašnja vladajuća stranka kroz privatizaciju nagraduje vjerne sljedbenike, članove partije, kako bi u povratnoj vezi od njih ubirala financijska sredstava iz crne kase, mimo javnog proračuna.¹³

9 Psiho-patološka pojava kod katastrofičara koji nesvesno rade sve kako bi se njihove pesimističke prognoze ispunile.

10 Kroatien im Herzen Europas, Zagreb 1996. Kroatien, Zahlen, Daten, Fakten, Bonn 1997.

11 Leopold Auburger, Die kroatische Sprache und der Serbokroatismus, Gerhard Hess Verlag, Ulm 1999. eff. 133

12 „Zna se“ slogan korišten u predizbornoj kampanji partije HDZ. Iako na teritoriju Savezne Republike Njemačke zakonski stranicima nije dopušteno organizirati političke partije, HDZ se predstavlja kao državotvorna zajednica i predstavnik „svih“ Hrvatica i Hrvata u Njemačkoj.

13 Na javnoj tribini u sklopu Frankfurtskog velesajma 1998., a prilikom posjetе prof. dr. Zdravka Tomca moglo se u kritici tadašnje vladajuće stranke čuti kako se poduzeća i tzv. detašmani dodjeljuju po partijskom ključu. Dobitnici firmi i detašmana refinanciraju partijski rad iz «crnih fondova» mimo kontrole finansijskih ureda. Ova javno izrečena osuda nije nikad javno opovrgнутa, ali je organizator skupina iz redova Generalnog konzulata RH u Ffm priopćeno kako su stigle pritužbe na račun društva AMAC u Njemačkoj, koji eto organizira tribine za oporbene(sic) političare. Društvo se AMAC zalaže za otkrivanje znanstvenih i stručnih potencijala koji će omogućiti pomoći za samo pomoći. Ovaj vid našeg rada u dijaspori otvara dalekovidne perspektive za razvoj hrvatskog gospodarstva. Jedna politička opcija u Hrvatskoj (a što je legitimno) ističe ovisnost biše Jugoslavije od američke humanitarne pomoći. Navodno bez američke pšenice (kruha) ne bi bilo Brozove diktature! No, da su «amerikanci» stvarno željeli pomoći Jugoslaviji i «Jugoslavenima» ne bi slali pšenicu nego traktore i kombajne. I to je razlog zašto smatramo kako za budućnost Hrvatske, hrvatskih državljanina, ma

Zato mislim, tvrdim, kako je pogrešno prozivati nekoga zbog njegovog prošlog, sadašnjeg ili budućeg stava, nego je potrebno razmatrati problematiku «novih klasa» kako onih Đilasovih u proleterskoj Jugoslaviji tako i ovih tajkunskih u građanskoj restauraciji «elitizma».

Vjerujem kako nam prijeti veća opasnost od malobrojne elite koju strani interesenti (kako politički tako i gospodarski) mogu po volji korumpirati, nego od mase bivših samoupravljača, socijalističkih utopista, pa čak i jugo-nostalgičara. Ovi posljednji služe kao bauk protivnicima navodne restauracije «balkanskog bratstva i jedinstva». U Hrvatskoj se kocka sa sudbinom naroda na jedan perfidan način. Budućnost svih «balkanskih» zemalja je u mirnoj koegzistenciji, slobodnoj robnoj razmjeni i otvorenih granica. Možemo to nazvati kako hoćemo, ali nema treće alternative. I zašto onda ne iskoristi i radni i znanstveni potencijal onih koji u ujedinjenoj Europi nalaze i neku svoju «jugoslavensku» konotaciju. Ne kao privilegij ili posebnu zaslugu, nego u konkurenciji slobodnih ideja. Demokracija će u Hrvatskoj (s onu stranu svih pomirenja) biti ostvarena samo ako **svi** budu sudjelovali u izgradnji te iste. Prozivanje nepodobnih, znači mobing u psihologiji rada, tj. izazvati te iste na sabotažu! Gornji izraz perfidnost dobiva ovdje puno značenje te riječi, jer se tako može dokazati, - eto bilo je potrebno isključiti te elemente jer su se (iako tek kasnije) pokazali nepodobnim. Nepodobnost post actum je bila rezultat i *a priori* isključivanja ne-komunistički orientiranih Hrvata iz javnog života Jugoslavije! Da je bilo u Jugoslaviji i lojalnih Hrvata ukazuje brojka od 15.000 Hrvata-oficira u JNA, a koji su na poziv Tuđmanove vlade prešli u jedinice HV. Prof. Dr. Zdravko Tomac opisuje u svojoj knjizi značaj važnost njihovog prijelaza za uspješnu obranu Hrvatske. Zahtjevi za lustracijom komunističkih kadrova u Hrvatskoj je poziv na čistku sa nekom drugom povijesnom konotacijom. Čak kada to i ne bi zvučalo kao ponavljanje povijesnih zabluda, ostaje nam spoznaja da takve metode ne vode u izgradnju nego samouništenje društva.

Opasnost ovakvog razvoja bila manja kada bi se sintagma „*višak povijesti*“ ispravno tumačila. Gojko Borić ulazi u konstrukciju hrvatske povijesti, kakva bi njemu bila najdraža, umjesto da analizira što podumijevaju naši stranu sugovornici pod tim pojmom. O višku povijesti kod balkanskih naroda ne govori se o kvaliteti ili kvantiteti povijesnog materijala i njegovog izlaganja (osim kad idemo sugovornicima na živce sa pričama „*od stoljeća sedmog...*“), nego isključivosti sa kojom se pokušava pseudohistoriografskim metodama objasniti uzroke i posljedice svih zbivanja na teritoriju bivše Jugoslavije. Povijesni materijal o Hrvatima na njemačkom govornom području je relativno dobro obrađen, ali repetitorij hrvatske povjesnice ne može zamijeniti nedostatak drugih znanosti. Problem prema tome nije u višku povijesti, nego u manjku antropoloških, etnoloških, socioloških, i napose gospodarskih studija o Hrvatskoj i Hrvatima. Zbog pomanjkanja znanja i sadržaja navedenih aspekata hrvatskog društva, izgleda kao da mi ne možemo/znamo pričati ni o čemu doli o povijesti.

I to je taj višak!

Ivica Košak

gdje se nalazili, ne leži u socijalnoj ili humanitarnoj pomoći nego nacionalnom poduzetništvu i potrajanom gospodarenju prirodnih resursa u R. Hrvatskoj.

Pasja posla

„Obaveze prema životinjama su neizravna obveza prema ljudima. Narav životinja je analogna ljudskoj prirodi, a time je i dužnosti prema životinjama u odnosu na manifestaciju ljudske prirode, izvršavanje obaveza prema čovječanstvu. ... Ljudi se mogu suditi na osnovu njihova postupanja prema životinjama.“ (Regan and Singer, 1989: 23-24 <http://www.iep.utm.edu/anim-eth/>).

Trauma izazvana ratnom katastrofom u Jugoslaviji i zemljama naslijednicima još traje. Neriješeni ekonomski i socijalni problemi i u Hrvatskoj kao da postaju svakim danom sve veći. U središtu političke nesposobnosti za donošenje pozitivnih odluka, očituje se moralna kriza društva. Toleriranje nepoštovanja opće priznati etičkih principa i pozitivnih zakonskih odredbi je posebno bolno u odnosu na poseban status koji uživaju ratni profiteri. Nerijetko su deklarirani kao dobročinitelji. Moć njihovog, na bijedi ovozemaljskih stratišta stečenog kapitala se povećava kroz poodmaklu legalizaciju ratnog plijena.

Nije jednostavno ni lako, pored sveprisutne nevolje stanovnika oštećenih ratom, usmjeriti pažnju na potrebe onih koji nemaju svoj lobi. Socijalne razlike, društvene tenzije zrcale se i u odnosu društva prema okolišu. Redovni skandali koji proizlaze iz neriješenog zbrinjavanja otpada su analogija kroničnoj nesposobnosti Hrvata da se suoče s zbiljom povijesnog tereta – kao otpada stečenih nesposobnosti. U tu dilemu ulaze i nezbrinute domaće životinje tretirane od strane pojedinaca i društva, jednostavno kao otpad. „Narav životinja je analogna ljudskoj prirodi, a time je i dužnosti prema životinjama u odnosu na manifestaciju ljudske prirode, izvršavanje obaveza prema čovječanstvu.“ Ovaj citat preuzet iz Filozofskog leksikona (The Internet Encyclopedia of Philosoph) je moralni zahtjev koji obavezuje.

Obaveze unapređenja međuljudskih odnosa nalaže odgovorno ponašanje prema okolišu. Očuvanja okoliša nema bez prihvatanja razumnog i odgovornog načina života. Pozitivni zakon Republike Hrvatske uređuje odgovornost, obaveze i dužnosti fizičkih i pravnih osoba radi zaštite životinja, što uključuje zaštitu njihovog života, zdravlja i dobrobiti; način postupanja sa životnjama; uvjeti koji su potrebni za zaštitu životinja pri držanju, uzgoju, prijevozu, obavljanju pokusa, klanju i usmrćivanju životinja, držanju životinja u zoološkim vrtovima, u cirkusima, na pred-

stavama i natjecanjima životinja, prilikom prodaje kućnih ljubimaca te postupanje s napuštenim i izgubljenim životnjama. (<http://www.zakon.hr/z/257/Zakon-za-%A1iti-%CEivotinja>) Brojne udruge volontere u Hrvatskoj provodi ovu zakonsku normu, ne kao obavezu ili radnu zadaću, nego iz suosjećanja prema životinji kao čuvstvenom biću.

Jednu takvu obavezu preuzeila je na sebe zajednica Šapica - Udruga za zaštitu životinja Zaprešić. Udruga Šapica je neprofitna nevladina udruga za zaštitu životinja koja je osnovana i registrirana 2006. godine u Zaprešiću. Rad i djelovanje udruge temelji se na volonterskom radu. Bijeda napuštenih životinja, ne samo u Hrvatskoj već odavno je predmetom pažnje ljubitelja životinja Sjevernoj i Srednjoj Europi. Udruga Šapica organizira regularno i legalno udruživanje domaćih životinja i u Njemačkoj. Zato nije bilo neobično da se pored pojedinaca i organizacije iz Njemačke interesiraju za rad ove hrvatske udruge. Ali nikakve nevolje ljudi i životinja nisu tako velike, a da se nemoralni profiter ne nađe način da izvuče korist za sebe. Dobra praksa udruge Šapica privukla je pažnju organizacije pod zvučnim imenom Tierschutzprojekt Kroatien e.V. registrirane u Frankfurtu na Odri, a koja kao da je specijalizirana za prikupljanje milodara za pomoć životnjama u Hrvatskoj.

A da se tu radi o organizacija kojoj lakovjerni donatori padaju u šape – to je naša „Šapica“ iskusila prekasno. Akcija tzv. Tierschutzprojekt Kroatien e.V. na njemačkoj je televiziji pokrenuta kao dvodijelni pro-

gram pod zvučnim naslovom “Martin Rütter hilft”, emitiran na VOX-u krajem 2011. i s osvrtom u emisiji na VOX-u od 05.06.2012.,

a u kojemu su prikazani rad i potrebe udruge Šapica. Ova je akcija organizatoru Tierschutzprojekt Kroatien e.V. donijela 58 tisuća Eura namijenjenih, kako je to bilo rečeno u emisiji - radu na zbrinjavanju i zaštiti životinja u Hrvatskoj. Jedino što - hrvatske udruge, poimenično Šapica - Zaprešić, kako nam potvrđuje gospođa Alexandra Ivanov, predsjednica udruge za zaštitu životinja, od tog novca nisu dobile gotovo ništa! Na portalu udruge Tierschutzprojekt Kroatien e.V. neprekiveno se navodi kako jē dvije trećine tj. 40.000 €, odnosno 69% ove namjenske donacije zadržano za isključive potrebe njemačkog organizatora. Zato se ovdje ne može, niti uz visoko pokroviteljstvo hrvatske- njemačke umjetnice Dunje Reiter u tzv. udruzi Tierschutzprojekt Kroatien e.V., ne postaviti pitanje: - ne radi li se u ovom slučaju o sistematskom izrabljivanju tuđe nevolje za vlastiti profit?

Hrvatske udruge dobivaju do 160 € odštete prilikom udomljavanja veterinarski zbrinutog, kastriranog psa u Njemačkoj. Veterinarska pak obrada jednog psa latalice u Njemačkoj može koštati i više stotina eura (vidi pravilnik o pristojbama za veterinarske usluge u Njemačkoj: http://www.gutguenstigversichert.de/zusatzformulare/gebuehrenordnung_tieraerzte.pdf). Zaštitna pristojba kod preuzimanja životinja iz jednog njemačkog prihvatilišta za pse latalice može iznosići 250 €. Ovako visoka pristojba ima za cilj spriječiti preuzimanja životinja iz prihvatilišta i prodavati ih u laboratorije za pokuse na životinjama. Cijena psa, namijenjenog za pokuse u farmaceutskoj industriji, iznosi ovisno o veličini psa, od 100 do 150 €. Hrvatskim udrugama za zaštitu životinja je i ovaj minimalni doprinos od 160 € bitan za opstanak i nastavak rada.

Tierschutzprojekt Kroatien e.V. nije član uvaženog njemačkog Saveza društava za zaštitu životinja (Deutscher Tierschutzbund e.V.) ali kao udruga s priznanjem ureda za financije u Frankfurtu na Odri o općoj koristi, to društvo ne plaća porez u SR Njemačkoj. Hrvatski pak poreznici, prema odredbama gore navedenoga zakona o zaštiti životinja, plaćaju održavanje, u međuvremenu u pravilu privatiziranih „šintarnica“ – danas unosnih prihvatilišta za odlutale i napuštene

životinje.

Na kraju preostaje pitanje, je li uistinu jedina svrha takvih organizacija, da u krugu lakovjernih dobročinitelja izmame novčani doprinos, koji onda završava u privatnom džepu? Koji je smisao prikupljanja donacija njemačkih građana za potrebe u Hrvatskoj, a koje onda završavaju u blagajnama njemačkih organizatora? Ili zašto da hrvatski građani svojim donacijama timare psa latalicu, a koji se onda po damping cijeni nudi ljubimcima životinja u Njemačkoj? Ili su to sve jednostavno rečeno - pasja posla!?

Epilog ove priče treba ukazati i na pozitivan primjer neposredne i direktnе pomoći ljudima. Hrvatska kulturna zajednica (Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. Wiesbaden) inicijator je jedne od najvećih humanitarnih akcija njemačkih dobrotvornih organizacija – Referata Malteške službe za jugoistočnu Europu. (Vidi izvješće u Večernjem listu od 21.04.2012.).

Hrvatskoj zajednici nisu potrebni skandali, nego trajna rješenja socijalnih i ekoloških problema.

Ivica Košak

ИЗВЈЕШЋЕ ОУДРУГА НАДОВРХУ
(ПО) В(Л)Е) СТ' (ИИР) - ВАТ

Kroatisches Lied aus dem Burgenland- Joseph Haydens Vorlage für die deutsche Nationalhymne

Es ist amtlich: Die Republik Kroatien wird am 1. Juli 2013 das 28. Mitglied der Europäischen Union werden. Es ist ein neuer Schritt eines der jüngsten Staaten in Europa, aber sozusagen die Heimkehr der Kroaten in das Gefüge der europäischen Zivilisation. Die kroatischen Gebiete gehörten zu den Ländern des Römischen Reiches deutscher Nation bis zu dessen Zerfall. Da ist es selbstverständlich, dass so manche kulturelle, gesellschaftliche, aber auch politische Strömungen sich gegenseitig beeinflusst haben könnten. Eines der illustren Zeugnisse dafür ist die erste historische Begebenheit, bei der die kroatische Trikolore neben der schwarz-rot-goldenen Fahne auf der slawischen Barrikade in Wien am 26. Mai 1848 aufgehängt wurde. Auf der Barrikade mit der kroatischen Flagge stand damals der Baron Dragojlo Kušlan, der Begründer der kroatischen *Fortschrittspartei*. Das Bild malte Ferenc Kollarž. Eine Kopie davon befindet sich heute im Kroatischen historischen Museum in Zagreb.¹

Die Auseinandersetzungen zwischen der revolutionären Studentenschaft und der kaiserlichen Verwaltung erreichten ihren Höhepunkt im Mai 1848. Die Studentenschaft rief die ArbeiterInnen, die vor den Mauern der Stadt leben, zur Hilfe – und sie kamen. Die „großartigste“ unter den zur Abwehr errichteten Barrikaden in Wien war die „slawische Barrikade“ auf dem Stephansplatz. Unter das Bild, das sie darstellt, schrieb die Redaktion der österreichischen Maifestschrift von 1897: „**Der Kampf für Freiheit einigt alle Nationen.**“

Eine geschichtsträchtige Episode der republikanischen Freiheitsbewegung in deutschen Ländern geschah auch in Oberwesel im August 1843. Die drei Literaten Ferdinand Freiligrath, August Heinrich Hoffmann von Fallersleben und Emmanuel Geibel inszenierten zum ersten Mal im Gasthaus Ppropfenzieher die öffentliche Aufführung vom „Deutschlandlied“. Das bereits 1841 von Hoffmann von Fallersleben verfasste „Lied der Deutschen“ wurde hier mit der Melodie des Kaiserliedes des Komponisten Joseph Haydn (Wien 1796/97), gesungen.² über das kroatische Volkslied aus dem Burgenland, dessen Melodie Joseph Haydn

als Leitmotiv der Komposition des späteren Liedes der Deutschen benutzte. Ein Teil davon ist heute die Nationalhymne der Bundesrepublik Deutschland. Das Oberweseler Gasthaus „Goldener Ppropfenzieher“ ist somit ein historischer Ort der deutschen republikanischen Freiheitsbewegung geworden. Der „Ppropfenzieher“ erscheint als eine „Wiege der Demokratie“. Von dort führte auch der Weg zur friedlichen deutschen Revolution von 1989.

Red.

Stal se jesem

Stal se je-sem ra-no ju-tro, stal se je-sem ra-no ju-tro ma-lo pred zor - dum, ma-lo pred zor - dum.

*Šetal sem se pred štacunom, da se preladim.
Zagledal sem devojčicu, gde z vrtca dréji.*

*V leve ruki grozdje nosi, v desni rožmarin:
„Podaj meni duša grozdje, da si posladim;*

*Podaj meni rožmarina, da si podišim.”
„Ne dam vera, mladi junak srdce me boli!*

*Šćera sem se zaručila, s kem mi vola ni.”
„On ti ima lepu hižu, da ji para ni/*

*„Kaj će meni njegva hiža, kad mi vola ni?”
„On ti ima zlata, srebra, da mu broj q ni/*

*„Kaj mi hasni zlato, srebro, kad mi vola ni?”
Rajše bogca siromaka, s kem mi vola je/“*

Ich stand auf

(Kroatisches Lied aus dem Burgenland)

*Ich stand auf am frühen Morgen,
kurz vor Morgenrot, kurz vor Morgenrot.*

*Ging spazieren vor dem Laden, um mich abuzukühl'n
Und erblickte junges Mädel, 's kam aus 'm Gärtelein.*

*In der Linken trug es Trauben, in der Rechten Rosmarin:
„Schenk mir Schätzlein von den Trauben, um den Tag zu süßen;*

*Gib mir von dem Rosmarin, auf dass es mir dusfe”
„Mach ich nicht mein junger Held, weil mein herze schmerzt!*

*Gestern hab' ich mich verlobt, mit dem den ich nicht lieb'.”
„Der hat doch ein schönes Heim, gleiches gibt es nicht.”*

*„Was sol lich mit seinem Haus, wenn ich ihn nicht lieb'?”
„Er hat Münz' aus Gold und Silber gar unendlich viel”*

*„Was kümmert mich Gold und Silber, wenn ich ihn nicht lieb'?”
„Lieber hätt' ich armen Habenichts, den ich aber lieb'”*

Übersetzung: Ranko Ćetković

¹ Slawische Barrikade, RIJEČ Nr. 41, Kroatische Kulturgemeinschaft e.V. Wiesbaden 2011. S. III

² Sir William H. Hadow schrieb in dem Werk: A CROATIAN COMPOSER, NOTES TOWARD THE STUDY OF JOSEPH HAYDN, First edition in 1897, London, reprinted in 1972, New York

Kunst als neu geschaffene Realität

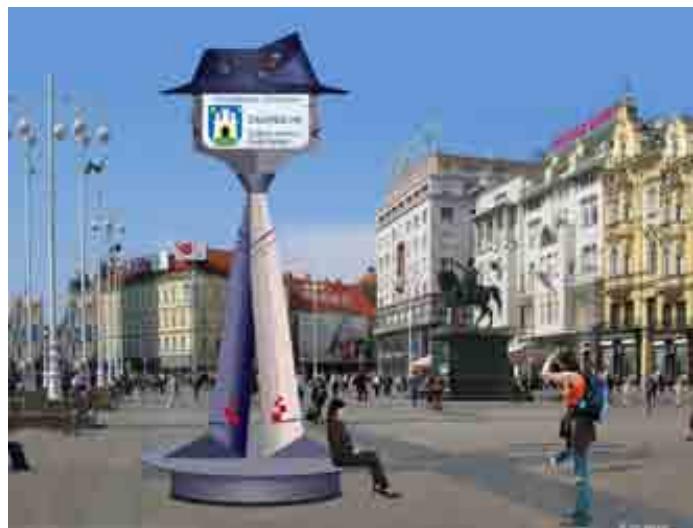
Der Künstler Ivo Cenkovčan

Eine lebende Künstlerlegende ist älter geworden, aber keineswegs ruhiger. Ivo Cenkovčan bricht gerade, auf zu neuen Ufern nach Berlin.

Ivo Cenkovčan, geboren im idyllischen Dorf Molve an der Drau in Kroatien, ist eine interessante menschliche und künstlerische Erscheinung. Sein Künstlernname ist ausschließlich „*Ivo*“ und nur so unterzeichnet er ausnahmslos alle seine Werke.

Der Name Ivo Cenkovčan steht für Dokumente, für Molve, Hlebine und das übrige Kroatien.

Ivo, der lange Zeit nahe der Loreley in St. Goarshausen lebte und dort in jahrelanger und liebevoller Arbeit sein „Loreley Haus“ zu einem wahren Kunstwerk umfunktioniert und gestaltet hat, beeindruckte 2005 mit der Vision und einem Modell der seinerzeit ange-dachten und geplanten Brücke über den Rhein.

„Ivos Bilder sind fast so etwas wie Zeitdokumente seines eigenen Lebens. Sie zeugen im Laufe der Jahrzehnte immer wieder von Wandlung, Veränderung, wohl manchmal auch von Zerrissenheit und Unruhe. Alle Bilder haben immer mehrere Bedeutungen gleichzeitig, und jedes Werk ist so etwas wie eine Komposition der Vereinigung verschiedener Geschichten, die miteinander ins Gleichgewicht gesetzt werden sollen. Die Bilder vermitteln Traum und Realität in einem, verbinden geschickt Alltag und Fantasie miteinander. Der Künstler kann auf Einzelausstellungen sowohl in mehreren europäischen Ländern als auch in den USA zurück blicken“... schreibt der Galerist und Künstler Vlado Bužančić in Ivo's Biografie.

Kunst in den Köpfen

DU MUSSST 2. KOMMUNIKATION UND EXPLOSION Mit Begegnung beginnt oder endet Kommunikation. Die beiden Bilder regen einen Gedankenaustausch an, der über 2 integrierte TFT-Displays stattfindet.

„Was nicht in meinem Kopf ist, existiert auch nicht für mich! Einblicke in meine Köpfe werden zu Eindrücken in Ihrem Kopf.“ Nennt Ivo nach seinem Motto oder seiner Philosophie.

Die Köpfe umrahmen seine Werke und werden zum Botschafter der Kunst. Ivo bezeichnet seine Kunst als neu geschaffene Realität aus der Emotion. Die Werke sind Momentaufnahme der „herumschwirrenden Gedanken“. Sie im Bild fest zu halten ist nicht immer ganz einfach, denn „die Gedanken sind frei“.

Meinungen und Gedanken befinden sich ständig im Austausch, sogleich schuf Ivo mit seinen Doppelkopfinstallationen ein virtuelles Raum in dem sie die reelle Dramen abspielen. Einem jedem Bild gleichzeitig gibt er anderes Bild als Gegenpol bei. Die Begegnungen beginnen und enden mit Kommunikation.

„Jeder versucht dir was ins Gehirn zu hauen und bei einem bestimmten Nagel kommt die Erleuchtung. Hier darf der Betrachter selbst seine Gedanken an den Nagel hängen. Mit Begegnung beginnt oder endet Kommunikation. Es ist eine Auseinandersetzung, welches sich zwischen zwei Nationalitäten genau so abspielen können wie zwischen der Geschlechter.“

<http://www.ivo-art.de/>

IN MEMORIAM

Tanja Fadljević, rođena Vine
(\diamond 1930. u Karlovcu - \dagger 2012. u Bad Cambergu)

Tanja je rođena 1930. godine, kao mlađa kćerka u trgovačkoj obitelji Vine u Karlovcu. Djetinjstvo i osnovnu školu provela je u rodnom mjestu. Od 1945. – 1948. Tanjin je otac zatvoren, a imovina zaplijenjena. Tanja nastavlja gimnazijsko školovanje u Zagrebu, gdje joj se seli majka. U gimnazijskim danima upoznaje i sprijateljuje se sa sestrom budućeg supruga Zlatka. Prijateljska veza Tanje i studenta medicine Zlatka Fadljevića počinje 1949./50. Početkom pedesetih Tanja pohađa trogodišnju školu za medicinske sestre „Dr. Andrija Štampar“ u Zagrebu. Zapošljava se u Zagrebu gdje zahvaljujući izvrsnim organizacionom talentu i stručnom nastupu vrlo brzo napreduje u službi. Krajem 1955. Tanja Vine i Zlatko Fadljević sklapaju brak, a njihov sin odlazi stopama oca, postaje liječnik i živi u radi u Bad Cambergu/Njemačka.

Nezadovoljni ekonomskom situacijom u bivšoj Jugoslaviji, Tanja sa suprugom dolazi u Njemačku. Kao medicinska sestra živi i zapošljava se u Kidrichu, gdje je i dr. Zlatko Fadljević dobio radno mjestu u bolnici St. Valentins Haus. Tu se prvotno zapošljava i Tanja, a da bi nedugo poslije toga prešla u gradsku bolnicu u Eltvilu, gdje ostaje do mirovine.

Od 1990. aktivno sudjeluje u humanitarnoj pomoći za potrebite u ratom zahvaćenoj Hrvatskoj. Iz tog humanitarnog rada proizlazi i suradnja s Hrvatskom kulturnom zajednicom u Wiesbadenu. 1994. obitelj Fadljević se seli u Wiesbaden što omogućava njezin intenzivni angažman u Kulturnoj zajednici. Kao izvrstan organizator vedre i srdačne naravi Tanja postaje, ne samo aktivni član, nego stupa i u prijateljske veze sa članovima Zajednice.

Nakon kratke, ali teške bolesti, Tanja Fadljević je preminula 15.08. 2012. u krugu svoje obitelji u Bad Cambergu. Pokopana je 17.8. 2012. na katoličkom groblju u Bad Cambergu.

Počivala u miru!

Tugu s obitelji Faljević dijele ožalošćeni članovi i prijatelji Kulturne zajednice.

NAŠE NOVINE

HRVATSKI POSKOK

PERO ČAĆIĆEV, 4.r

LORETA VUDOMČIĆ, 2.r

Fran Bošnjaković

(\diamond 1902. - \dagger 1993.)

БР
Rijec

Vol. XXIII, Nr. 43, Wiesbaden MMXIII